Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
…РЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной … гарана | № 279 (16502) | 1983 оной декабриин 4, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

УШАР ЁhО МЭДЭНГЭЭР ЖУРАМ САХИЛГА, АЖАЛДАА ЗОХЁОХЫ ЁhООР ХАНДАХА ТУХАЙ ЭНДЭ ХЭЛЭХЭhЭЭ ГАДНА, ХҮНҮҮДЭЙ АЖАЛЫЕ, ТЭРЭНЭЙ ТҮЛӨӨhЫЕНЬ ТОДООР, ШАДАМАРААР ЭМХИДХЭЛГЭ ХАРААДА АБТАХА УШАРТАЙ.

Ю. В. АНДРОПОВ

…СС-эй ЦК-да, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ болон ВЦСПС-тэ

ПРОМЫШЛЕННОСТЬДА АЖАЛ БРИГАДНА ГУРИМААР ЭМХИДХЭХЭ, УРМАШУУЛХА ХЭРЭГЫЕ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ, АШАГ ҮРЫЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТУХАЙ АСУУДАЛ КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ БОЛОН ВЦСПС-тэ ХАРАЖА ҮЗЭГДӨӨД, ЗОХИХО ТОГТООЛНУУД АБТАА.

…ностьда ажал …маар эмхидхэ-…да хэрэгые …жөөхэ, ашаг …үүлхэ тухай» …й ЦК-гай тог-…жэ хэлэгдэнэ: …байдалда ажал …игадна гури-…э, урмашуул-…даа предприя-…мэриин ашаг …лхэ, үйлэдбэ-…гэдэ ажалша-… хабаадуулха …э шэглэлнүү-…оно. Бригада-… үйлэдбэрине …м эршэдхэхэ, …съездын, мүн …ай ноябриин …он июниин … Пленумүүдэй …дые дүүргэхэ …хэ үүргэ бэе-…а коллекти-…эриин болон … үүргэнь бо-…

…үүдтэ комп-…ажалые эхин-…рэтэрнь бү-…түхэлэй бри-…өөгдэнэ. Эдэ-…ар хүдэлжэ, …гүүдээр тү-… Тиимэ брига-…ай бүтээсэ …дэг, хүдэл-…э ябадал хо-…льна болон …үүд гамтай-…дадаг, мүн …он политико-… хүдэлмэрине …аруулха, жу-…, бодото кол-… бэе бэедээ …бнха, нү-…алалсаха ор-…йгуулха арга …ын болгоно.

…хта хүдэлмэ-… гуримаар эм-… хүгжөөлгэдэ … дутагдалнууд …н hалбарида …ин лэ ehын … нэгэ үедэ … лэ дүүрэ-…ь ямар бэ … олон лэ бри-… эрмэлзэдэг …

…ой түсэблэл-… мүн үйлэд-…л эмхидхэл-…лбэриин гу-…улха талаар …ри ябуулан-…а бригада-…дадаг байна. … бүтээсэ эхэ-…ын тулада …хэсэл бай-… цехүүд, та-…бануудай ху-… инженерно-…лмэрилэгшэ-…ь олон пред-…орхойлогдоо-…дые эмхид-…гууламжын хүдэлмэри болон морально-психологическа зүйлнүүд олон ушарта тоогдоногүй. Ажал хүдэлмэри бригадна гуримаар эмхидхэхэ эрхэ байдалда партийна, профсоюзна болон комсомолой организацинуудай хүдэлмэриин түхэл янза болон онол аргануудые хубилгаха хэрэг ааляар бэелүүлэгдэнэ. Үзэл бодолой, эмхидхэлэй болон ажахын ябуулга хаа хаанагүй нягтаар нэгэдүүлэгдэнэгүй. Эдэ бүгэдэ үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ ажал хүдэлмэрине хамтын гуримаар эмхидхэлгын ехэ арга боломжые бага болгоно.

Ажал хүдэлмэри бригадна гуримаар эмхидхэхэ ба урмашуулха хэрэгэй ямараар нэбтэрүүлэгдэжэ байhыень тон наринаар шалган хаража үзөөд, тэрэнине түсэбэй ёhоор хүгжөөхэ, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абахыень КПСС-эй Центральна Комитет СССР-эй министерствэнүүд болон зургаануудые, союзна республиканудай Министрнүүдэй Советүүдые, нэгэдэл болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, партийна болон профсоюзна организацинуудые уялгалаа. Хамаг байдал гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзөөд, ехээр яаран тэбдэнгүйгөөр тиимэ бригада байгуулха. Мүн үйлэдбэри нарижуулха, ажал эмхидхэхэ, тэрэнэй нормо болон түлбэрине hайжаруулха талаар шухала хэмжээнүүдые бэелүүлэнгүйгөөр, үйлэдбэриин онсо өөрэ зүйлые хараада абажа, бригаданудай хэды шэнээн хүнтэй байбалнь hайн бэ гэжэ тодорхойлонгүйгөөр, мүн тиихэдэ комплексно болон хүдэлмэрине эхинhээнь эсэс хүрэтэрынь бүтээдэг бригаданудта гол hуури олгонгүйгөөр бригаданудай коллективүүдые байгуулхагүй гэжэ дурадхагдаа. Хүдэлмэришэдэй хоорондоо холбоотой мэргэжэлнүүдтэ hурахадань, тэдэнэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэдэ оролдолго гаргаха шухала. Холын болон ойрын түсэбтэ даалгабаринуудые бригаданудта саг соонь дуулгаха, тиихэдээ үсөөн тоото хүнүүдээр тэдэнэй дүүргэлтые хангаха гэжэ оролдохо. Бригаданудай ажал ябуулгань ажахын тоосооной ёhо гуримуудые үргэнөөр хэрэглэхэ ябадалда ехэнхидээ үндэhэлхэ зэргэтэй. Тиихэдээ түгээhэн эсэсэй үрэ дүнгүүдээр хэглэжэ ажалда хабаадаhанай коэффициент хэрэглэн, салин хүлhэ хубаарилха.

Бригадирнуудые шэлэн олохо ба бэлэдхэхэ, тэдэнэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, экономическа болон политическэ эрдэм мэдэсыень үрэдхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха шухала. Предприятинуудта бригадирнуудай советүүдые байгуулха, ажалша коллектив бүхэнэй хүдэлмэридэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ тоолохо.

Хэрбээ үйлэдбэриин дүүргэхэ зорилгодо таараха байгаа hаань, томо комплексно бригаданудай бүридэлдэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые болон үйлэдбэри эмхидхэгшэдые оруулха гэжэ дурадхагдаа.

«Ажалша коллективүүд ба предприяти, эмхи зургаан болон организацинуудые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ тухай» гэhэн СССР-эй Хуулияр тэдээндэ олгогдоhон эрхэ түлөөлэлгэнүүдые бригаданудта бэелүүлхэ талаар али бухы туhаламжа үзүүлхэ шухала гэжэ КПСС-эй ЦК тусхай тэмдэглэбэ. Бригаданудай хоорондо социалис мүрысөө саашадань хүгжөөхэ тушаа, мүн «Нэгэ процентээр дээшээ — нэгэ үдэрөөр түрүүн» гэhэн Москвагайхидай гаргаhан үүсхэлые, «Хүн бүхэнэй хүдэлмэриин үндэр шанарhаа — бүхы коллективэй ажалай ехэ ашаг үрэ тээшэ» гэhэн Ленинградайхидай, «Табан жэлэй даалгабаринуудые ажалай нөөсэнүүдые ехэдхэнгүйгөөр дүүргэхэ». гэhэн харьковчангуудай, «Хүдэлмэриин hуури бүхэндэ ажалай эрхим шанарай түлөө» гэhэн Латвиин ажалшадай, «Бригадын табан жэлэй даалгабарииe үсөөн хүнтэйгөөр дүүргэхэ» гэhэн свердловчангуудай болон бусадай гаргаhан үүсхэлнүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абаха гэжэ даалгагдаа.

СССР-эй Министерствэнүүд болон зургаанууд, ВЦСПС, профсоюзуудай Центральна комитедүүд болон советүүд ажал хүдэлмэрине бригадна гуримаар эмхидхэхэ хэрэг хүгжөөхэ бухы хүдэлмэриин эмхидхэлэй болон методическа хүтэлбэриин хэмжээе дээшэлүүлгэдэ нэгэдэлнүүд болон предприятинуудта али бухы туhаламжа саг үргэлжэ үзүүлжэ байха ёhотой.

hалбаринуудай нормонууд болон ажалай хүсэ гаргашалха нормативуудые ажалые бригадна гуримаар эмхидхэлгын эрилтэнүүдтэй зохилдуулха гэжэ дурадхагдаба. Энэ хүдэлмэридэ научно-шэнжэлэлгын, проектнэ болон технологическэ эмхинүүдые хабаадуулха. Нэгэдэлнүүд болон предприятинуудые шухала хэрэгтэй нормативна материалнуудаар саг соонь хангаха.

Ажал хүдэлмэри бригадна гуримаар эмхидхэлгэдэ үзэгдэhэн шэнэ шэглэлнүүдые саг үргэлжэ шэнжэлэн үзэжэ, тэрэнэй саашадаа хүгжэхэ хараа замыень тодорхойлхо, мүн ниитын үйлэдбэридэ, кадрнуудай нэгэ газартаа тогтожо хүдэлхэ ябадалда тэрэнэй хэр ехэ нүлөө үзүүлжэ байhыень саг үргэлжэ шэнжэлхыень ажал ба социальна асуудалнуудые эрхилдэг СССР-эй Гүрэнэй комитедтэ, ВЦСПС-тэ, СССР-эй министерствэнүүд болон зургаануудта КПСС-эй ЦК даалгаба. Ажал хүдэлмэри шэнэ коллективнэ гуримаар эмхидхэлгые нэбтэрүүлхэ талаар арадай ажахын hалбаринуудай онсо өөрэ байдалые хараада абажа, туршалгануудые хэжэ байха.

Эрхим hайн дүй дүршэл согсолон нэбтэрүүлхэ, мүн нэгэдэл, предприяти, министерствэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ научно-методическэ туhаламжа үзүүлжэ байха зорилгоор саг үргэлжэ хүдэлжэ байха экспозици СССР-эй ВДНХ-да нээхэ шухала гэжэ тоологдобо. Энэ хадаа ажалые коллективнэ гуримаар эмхидхэхэ ба урмашуулха хэрэгые хүгжөөхэ талаар түрүү предприятинуудай амжалта, түйлалтые харуулжа байха ёhотой.

Ажал хүдэлмэри бригадна гуримаар эмхидхэлтые нэбтэрүүлхэ талаар нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай хэжэ байгаа ажал ябуулгые наринаар шалган харадаг болохо, бригаданудай эрхим шанартайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхын тулада шухала хэрэгтэй эрхэ нүхэсэлнүүдые байгуулхын түлөө, оньhожоруулгын болон автоматизациин хэрэгсэлнүүдые, түрүү техникэ болон технологи нэбтэрүүлhэнэй үндэhөөр гарай ажал хороохын тулада шухала эрхэ нүхэсэл бии болгоhоной түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлхыень КПСС-эй Центральна Комитет, союзна республиканудай компартинуудай ЦК-е, крайкомуудые, обкомуудые, окружкомуудые, горкомууд болон партиин райкомуудые уялгалба.

Эхин партийна организацинууд доодо шатын ажалай коллективүүдтэ ябуулагдадаг эмхидхэлэй ба үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулха ёhотой. Бригаданудта партийна нүлөө шангадхаха, мүн эрхэ байдалай таарамжатай байгаа hаань, партийна бүлэгүүдые тэндэ эмхидхэхэ, тиин коллектив доторой hайн морально-психологическа оршон байдал тогтоохо, коллективэй гэшүүдэй ажалай болон ниитын эдэбхиие хүгжөөхэ, түсэбтэ даалгабаринуудые болон абаhан социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө үндэр харюусалгын мэдэрэл хүмүүжүүлхэ ябадалда тэдэнэй ажал ябуулгые зорюулха.

Ажал хүдэлмэри бригадна гуримаар эмхидхэлгые нэбтэрүүлхэ, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар захиргаанай ажал ябуулгын хойноhоо хинаха партийна комиссинуудые предприятинуудай эхин организацинуудта хэрэгтэй болоо hаань байгуулха гэжэ дурадхагдаба.

Ажал хүдэлмэри коллективна гуримаар эмхидхэхэ талаар хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл андалдан абалсахын, энээниие хүгжөөхэ саашанхи зорилгонуудые тодорхойлхын тулада бригадирнуудай семинар-зүблөөнүүдые hалбари hалбараар 1983 ондо үнгэргэхэ шухала гэжэ КПСС-эй ЦК мэдэрбэ. Партийна, ажахын, профсоюзай болон комсомолой хүдэлмэрилэгшэд тэрээндэ хабаадаха ёhотой.

Ажал хүдэлмэри коллективнэ гуримаар эмхидхэлгын бүлюу талануудые гүнзэгыгөөр, үндэhэ баримтатайгаар харуулжа байхыень, мүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, бухы янзын нөөсэнүүдые үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, гадна үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ демократическа ёhо гурим хүгжөөхэ, журам бэхижүүлхэ, хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй hайнаар нүлөөлжэ байhые үнэмшэмэ тодоор харуулдаг байхыень газетэ, журналнуудай редакцинуудта, Хэблэлнүүд, полиграфи болон номой худалдаа наймаа эрхилдэг СССР-эй Гүрэнэй комитедтэ, Телевидени болон радиоламжуулгаар СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдтэ, Кинематографиин хэрэг эрхилдэг СССР-эй Гүрэнэй комитедтэ, Бухэсоюзна «Знание» бүлгэмдэ дурадхагдаа.

* * *

Тус асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай абаhан тогтоолые хүтэлбэри болгон, СССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ВЦСПС «Промышленностьда ажал бригадна гуримаар эмхидхэлгын ба урмашуулгын ашаг үрые саашадань хүгжөөн дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» гэhэн тогтоол абаба.

Бригаданудай тогтуунитай hайн, ашаг үрэ ехэтэй хүдэлмэриин шухала эрхэ нүхэсэл байгуулхын тулада түсэблэлгын болон тоо бүридхэлэй гуримые шэнэдхэн хубилгаха, үйлэдбэри ба хүтэлбэри эмхидхэлгые нарижуулха, тэрэшэлэн бригаданудые инженерно болон материально-техническэ талаар hайжаруулха тушаа хэмжээнүүдые зохёожо, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд болон предприятинуудта бэелүүлхыень профсоюзуудай Центральна комитедүүд болон республиканска советүүдтэй хамта СССР-эй Министерствэнүүд болон зургаанууд ба союзна республиканудай Министрнүүдэй Советүүдтэ даалгагдаа.

Бригаданудай хүдэлмэриин ашаг үрэhөө дулдыдуулан, цехүүд болон үйлэдбэриин участогуудай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые шагнадаг байха гэжэ тоологдоо.

Шэнэ бригаданудые тогтоохо, мүнөө хүдэлжэ байгаа бригаданудай хүдэлмэрине hайжаруулха мүн ажахы эрхилэлгые нарижуулха тушаа бэелүүлэгдэжэ байгаа хэмжээ ябуулгануудтай холбоотойгоор тэдэнэй ажал хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ тушаа профсоюзна комитедүүдтэй хамта хэдэн олон хэмжээнүүдые бэелүүлхыень промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ даалгагдаба. Үйлэдбэриин эрхэ байдалай таарахаар байгаа hаань, цех, участок болон бригадын хүдэлмэрине түсэблэхэ нэгэ янзын показательнуудые хэрэглэхэ. Тэрэнэй ашаар холын болон ойрын (hарын) түсэбтэ даалгабаринуудые натуральна хэмжээгээр гү, али тусхай ёhоор зохёогдоhон түсэблэлгэ-бүридхэлэй единицээр (бригада-комплексоор, узелнуудаар гэхэ мэтэ) бригада бүхэндэ дуулгаха ябадал хангаха. Ажал хүдэлмэри бригадна гуримаар эмхидхэлгые ба урмашуулгые хүгжөөхэ, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ талаар захиргаанай, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай коллективүүдэй болон профсоюзна комитедэй али алинай уялгануудые коллективна договорнуудта хараалхыень дурадхагдаба.

СССР-эй министерствэнүүд болон зургаанууд, мүн союзна республиканудай Министерствэнүүдэй Советүүд зохихо профсоюзна органуудтай зүбшэhэнэй hүүлээр промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд болон предприятинуудта тэдээндэ тогтоогдоhон салин хүлhэнэй фондын хэмжээгээр ниимэ юумэ бэелүүлхыень СССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ВЦСПС зүбшөөгөө гэбэл:

гол хүдэлмэриhөө сүлөөлэгдөөгүй аад, бригадир болоhон хүдэлмэришэдтэ ажахын тоосоондо (бригадна подрядта) оруулагдаhан бригадые хүтэлбэрилhэнэй түлөө, тэрэшэлэн 15-haa үлүү хүнтэй бригадые хүтэлбэрилhэнэй түлөө нэмэлтэ түлбэриинэнь (шангуудые хараада абангүйгөөр), бригадын салин хүлhэнэй дүн хамтын хоёр процентээр нэмээхэ. Тиихэдээ энэнь hарадаа 40 түхэригhөө үлүүлхэ ёhогүй. Бригадын үйлэдбэриин даалгабаринуудаа дүүргэжэ, гаргадаг продукциингаа эрхим шанар хангабалнь, нэмэлтэ түлбэри дээшэлүүлэгдэhэн хэмжээгээр хэдэг байха;

гол хүдэлмэриhөө сүлөөлэгдөөгүй аад табан хүнтэй гү, али тэрээнhээ дээшэ хүнтэй звеное хүтэлбэрилдэг хүдэлмэришэдтэ бригадирнуудта хараалагдаhан нэмэлтэ түлбэриин 50 процентые нэмэжэ түлэдэг байха, зүгөөр үйлэдбэриин даалгабаринуудаа бригадын дүүргэжэ, продукцияа hайн шанартайгаар гаргабалнь, тиимэ нэмэлтэ түлбэри үгэхэ;

ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар эрхим hайн шанартай хэмжээнүүдые хараалан бэелүүлhэнэйнь түлөө үйлэдбэриин участогуудай мастернуудта, тэрэшэлэн ажал эмхидхэхэ ба нормолхо инженернүүдтэ өөhэдынь абадаг салингай 50 процент хүрэтэр нэмэлтэ түлбэри тогтоохо. Тиин ажалые бригадна гуримаар эмхидхэхэ хэрэг нэбтэрүүлhэнэй эсэстэ салин хүлhэнэй фондые алмаhанай ашаар энэнь бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Хэhэн ажалайнь зэргээр түлэдэг промышленностиин үйлэдбэриин бригаданудта бии байгаа гуримаар тогтоогдоhон хэмжээе үлүүлэн, hурагшадта нэмэлтэ түлбэри үгэхэ эрхэ олгохо. Бригадын коллективүүд ниитэ хүдэлмэридэ тус hурагшын хэр ехэ оруулалта хэhые хараада абажа, бригадын хэhэн ажалайнгаа зэргээр абаhан салин хүлhэнэй хэмжээгээр тэрэ нэмэлтэ түлбэриин хэмжээе тодорхойлдог байха.

Профессионально-техническэ hуралсалай hургуулинуудта мэргэжэлтэ хүдэлмэришэдые бэлэдхэхэдээ, мүн сэхэ үйлэдбэри дээрэ ажал хүдэлмэри бригадна гуримаар эмхидхэлгын ба урмашуулгые шэнжэлэн үзэлгэ эмхидхэхыень, энээндэ шухала хэрэгтэй методическа материалнууд болон hуралсалай пособинуудые хэблэн гаргахыень профессионально-техническэ hуралсал эрхилдэг СССР-эй Гүрэнэй комитедтэ, министерствэнүүд болон зургаануудта даалгагдаба.

Профессионально-техническэ hургуулинуудай hурагшад hургуулияа дүүргэхынгээ урда тээ үйлэдбэриин практика гарахадаа, тус тус бригаданудта даалгагдаха гэжэ тогтоогдоо.

Ажал хүдэлмэри эгээл hайнаар бригадна гуримаар эмхидхэлгэ ба урмашуулгые шалгажа үзэхын, мүн тэндэ хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэлдэ мэргэжэлтэд ба бригадирнуудые hургахын тулада хэрэгтэй базова нэгэдэлнүүд болон предприятинуудые тодорхойлхыень СССР-эй Министерствэнүүдтэ дурадхагдаба.

Бригадирнуудаар гурбан жэлhээ доошо бэшэ саг соо хүдэлhэн эгээл мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдhөө тусхай дунда гү, али дүүргэгдээгүй дээдэ hургуулитай эгээл мэргэжэлhэн хүдэлмэришэдhөө үйлэдбэриин инженер-эмхидхэлшэдые, мүн юрэнхы дунда hургуулитай хүдэлмэришэдhөө үйлэдбэриин техник-эмхидхэлшэдые дээдэ ба тусхай дунда hургуулинуудта hуралсалга зохихо министерствэнүүд болон зургаануудтай хамта эмхидхэхыень СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерствэдэ даалгагдаа. Тиихэдээ энэ hуралсалынь ажалhаань таhалжа гү, али таhалангүйгөөр хороогдоhон болзорто бэелүүлэгдэхэ ёhотой.

Техническэ болон экономическа мэргэжэлнүүдэй дээдэ ба тусхай дунда hургуулинуудта мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэдээ, ажал хүдэлмэри бригадна гуримаар эмхидхэхэ ба урмашуулха хэрэгтэ тэдэниие hургаха шухала, тэрэшэлэн тэдэнэр сэхэ бригаданудта ошожо, үйлэдбэриингөө практика гараха ёhотой гэжэ мэдэрэгдээ.

Арадай ажахын элдэб hалбаринуудта түрүү бригаданудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые саг үргэлжэ шэнжэлжэ, бригадна гуримаар эмхидхэлгын эгээл ашаг үрэ ехэтэй шэнэ түхэл янзые тодоруулжа, тэдэниие үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тушаа хэмжээ абажа байхыень ажалай ба социальна асуудалнуудай талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедтэ болон ВЦСПС-тэ даалгагдаа.

Ажал хүдэлмэри бригадна гуримаар эмхидхэлгэ болон урмашуултые hайжаруулгын научно-методическа болон эмхидхэлэй асуудалнуудые шэнжэлэн үзэхэ зорилгоор, мүн энэ талаар министерство болон зургаанай хүдэлмэрине таарулдуулхын тулада Ажалай ба социальна асуудалнуудай талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй дэргэдэ зургаанууд хоорондын совет байгуулагдана. ВЦСПС-эй, СССР-эй министерствэнүүд болон зургаануудай, СССР-эй Науканудай академиин, Бухэсоюзна «Знание» бүлгэмэй болон научно-техническэ бүлгэмүүдэй бухэсоюзна Советэй түлөөлэгшэд тэрэнэй бүридэлдэ орохо.

АЖАЛАЙ УРУУШУУЛ ХӨӨРЭНЭ

УРМЫЕНЬ БАДАРААХААР АЖАЛЛАХА!

…АХЫН хүдэлмэрилэгшэдэй …hаha—ниитын малай үбэл-…жээд байна. Эгээл энэ сагта …удай түб тосхонуудhаа холо …, отарануудай хүдэлмэри-…лой талаар хангаха үүргэеэ агиткультбригаданууд улам …эргэтэй гээшэ. Юуб гэхэдэ, …и үдэрнүүдэй үглөө, үдэ-…ой түлэб ажалаа хэжэ эсэhэн … ошожо, hонин лекци, хөө-…рхэ, концерт наада табижа, … бадаруулха гээшэ хүдөөгэй … зорилго болоно.

…нуудай үбэлжэлгын эхилhэн-…най соёлой таhагай дэргэдэ-…ргада, уридшалан табигдажа, …ет дээрэ, мүн партиин рай-…дэй гүйсэдкомой баталhан … ажаллажа байна. Тиигэжэ, …нэгэдэхи, гурбадахи долоон агиткультбригадамнай мал-… гарадаг юм. Харин хоёр-…и долоон хоногуудай үедэ … байшан, клубуудай хү-… библиотекарьнууд нютагуудые хангадаг гуримтай.

… холо, ойрын үбэлжөөнүү-…оо ябажа, тэндэхи ажалша-… гүйсэд hайнаар хангаха …ексно арга ашагтай гэжэ hа-…рхэдэ, нэгэ маршрудаймнай …ной «Знание» бүлгэмэй лек-… ажаhуудалай хэрэглэмжэ … захил абагша, мүн нүү-… оролсодог. Ямар нэгэн …дые тэндэхи улаан булангань …хосрондын байдалаар гү, …ройнгоо, республика, нютагай ажабайдалтай холбоотой … хөөрэлдөө шагнуулhанай … наадан табигдадаг, малшадай бэеын элүүр энхые шалгадаг юм. Удаань КБО-гой түлөөлэгшэ хубсаhа хунар сэбэрлэхэ, оёулха захилнуудые абадаг. hүүлэй hүүлдэ нүүдэл наймаан дэлгэгдэжэ, эдеэ хоолой зүйлнүүд, эд бараан элбэгээр дурадхагдадаг.

Хүдөөгэй ажалшадые соёлой талаар хангахадаа клубай ажалай элдэб аргануудые хэрэглэдэг байнабди. Жэшээлхэдэ, ажахын жэлэй али нэгэ сагай ажал хүдэлмэридэ зорюулагдаhан тематикаар концертын программа бэлдэгдэдэг, нютаг нютагай темэдэ тааруулагдаhан аман үгын журналнууд, тематическа үдэшэнүүд болон агитационно-шэнжэлгэнүүд оролсодог юм. Гадна улаан булангуудта «Дайшалхы» болон «Сахилгаан» хуудаhануудые гаргажа, hаалишад, хонишодой булан түхеэрдэгбди.

Район доторнай бүхыдөө мал ажалай 423 фермэ, гүүртэ, отаранууд тоологдоно. Байгша оной үбэлжэлгын эхеэр мал ажалай томодхогдомол фермэнүүдээр «Үбэл, газаа ороо» гэhэн темээр агит-шэнжэлэл харуулаа hэмди. Тиихэдэ зарим ажахынуудай малай байрануудай хүсэд дулаалагдажа, үбэлдэ бэлэдхэгдээгүй байhан ушар шүүмжэлэгдэдэг hэн.

Мүнөө үбэлдөө районойнгоо малшадые хоёр маршрудаар ябажа соёлой талаар хангаха байнабди. Нэгэдэхинь холын маршрут. Тэрээгээр райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таhагай агиткультбригада хараалагдаhан графигаараа гаража, районой түбhөө баруулжаа 80—90 модондо оршодог Үльдэргэ, Эгэтын-Адаг, Эгэтэ нютагуудай, мүн 100—150-аад модондо оршодог зүүн захын Романовка, Тэлэмбын малшадаар ябажа ерэдэг байха. Тиихэдэ соёлой талаар хангалгын бага маршрудаар Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Л. М. Черепановагай хүтэлбэрилдэг районой соёлой байшангай дэргэдэхи «Яруунa» ансамбль ябажа байха юм.

Мүнөө гурбадахи жэлээ таhалгаряагүй шахуу, В. Житихин, И. Мулонова гэгшэдтэй агиткультбригадаяа хүтэлбэрилжэ ябахадаа, малшадтайгаа hайн танил болонхойбди. Хараалhан түсэб уялгануудаа дүүргэдэг түрүүшүүлтэй, дурдабал, Нарhатын совхозой хонишон Д. Б. Цыбиковтэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, «Победа» колхозой hаалишан Х-Ж. М. Митыповатай гү, али Шулуун баазын түрүү hаалишан Ц-Д. Гуржаповатай, мүн бусадшье нүхэдтэй уулзалга манай ёhотойл hайндэр болодог.

Үнгэрhэн зунай үhээ бороотой үедэ харгын муухаа боложо, илангаяа зүүн захын нютагуудаар үсөөн ябаhан байгаабди. Тиимэhээ мүнөө үбэлдөө тэндэхи малшадта графигhаа гадуур ошожо байхаар шиидээбди.

Манай соёлой таhагай агиткультбригада эмхидхэгдэhээр дүрбэдэхи жэлээ боложо байна. Энэ хугасаа соо манай агитбригадын бүридэлдэ Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй болон П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищинуудай hурагшад, Шэтын дээдэ hургуулинуудта hуралсадаг, нютагаймнай залуушуул, илангаяа зунай сагта, эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, бэлиг шадабариян харуулдаг.

Гадна нютагуудай соёлой байшангууд болон клубуудай агитбригадын гэшүүд воскресенигүүдые эмхидхэжэ, хонишодой гэрнүүдые будажа сагаадажа үгэдэг, ажалдань али болохоор туhа хүргэдэг байха юм. Бидэшье зунай сагта үбhэшэдэй бригада, звенонуудаар ябахадаа, олонхи ушарта үбhэ тармалсаха, бухал табилсаха гэхэ мэтын ажалда хамhалсадагбди.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй оруулха хубита ехэ. Энэ хэрэгтэ илангаяа хүдөөгэй соёлшод хам оролсожо, үбэлжэлгын үедэ малшадайнгаа урма зоригые бадараахаар ажаллаха ёhотойбди.

Б-Х. ЖИГМЫТОВА,
Яруунын райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таhагай агиткультбригадые хүтэлбэрилэгшэ.

СЕМИНАР-ЗҮБЛӨӨН

Буряадай АССР-эй прокуратурада семинар—зүблөөн hаяхан боложо, республикын прокурор Б. Ц. Цыденжаповай «Ажалай социалис журам бэхижүүлхэ талаар хүдэлмэрине, мүн Ажалша коллективүүд тухай СССР-эй Хуулиие бэелүүлхын хойноhоо хиналта шангадхаха тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоолые дүүргэхэ талаар прокуратурын органуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Энэ зүблөөн-семинарта районуудай прокурорнууд, тэдэнэй орлогшод ба туhалагшад, республикын арадай хиналтын комитедэй, Госбанкын болон Стройбанкын республиканска конторонуудай, Статистическэ управлениин, республикын гүрэнэй хиналтын бусад органуудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадаба.

Гүрэнэй зөөрилэ зээн бусаар хандаха, гүрэнэй зөөри хулгайлаха, муу шанартай продукци гаргаха, ажалай журам эбдэхэ тухай гүрэнэй хуулинуудые дүүргэлтын хойноhоо прокуророй хиналтын ашаг үрые саашадань дээшэлүүлхэ талаар зорилгонууд хараалагдаба.

Зүблөөн дээрэ республикын дотоодын хэрэгүүдэй министр Н. А. Бутуханов, арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо С. М. Хабалов, Госбанкын конторые эрхилэгшэ А. А. Вязинский, Статистическэ управлениин начальник Ф. Н. Ченкиров, облсовпрофой техническэ ахамад инспектор О. А. Кучук, КПСС-эй обкомой захиргаанай органуудай таhагые даагша К. А. Калашников гэгшэд үгэ хэлэжэ, шухала дурадхалнуудые оруулба.

М. ГЕРШЕВИЧ,
Буряадай АССР-эй прокуратурын коллегиин гэшүүн.

СССР-эй ФИНАНСЫН МИНИСТЕРСТВЭДЭ БОЛОН СССР-эй ГҮРЭНЭЙ БАНКДА

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ Гүрэнэй урьhаламжын «1951 ондо гаргагдаhан» нэгэ миллиард түхэригэй сэнтэй облигацинуудые түлэхэ хоёрдохи тираж 1983 оной декабриин 6-да үнгэргэгдэхэ гэжэ СССР-эй Финансын министерство болон СССР-эй Гүрэнэй банк мэдээсэнэ. Энэ тиражай тусхай таблица түбэй газедүүдтэ декабриин 25-да толилогдохо, харин тиражда гараhан облигацинуудай мүнгые нөөсэлгын кассанууд, 1983 оной декабриин 27-hоо эхилжэ, түлэхэ юм.

Хурамхаанай районно XX партийна конференци болоожо эмхидхэл һайнтайгаар үнгэрбэ. Үглөөнэй арбан час болохоһоо урид конференцидэ һунгагдаһан бүхы 183 делегадууд бүгэдөөрэн, нэгэ хүн шэнгеэр ерэнхэй, зал соо һуунад. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Д. Ю. ЦЫБИКЖАПОВ районно партийна конференци нээгээд, тоосоото элидхэл хэбэ.

Тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ 18 делегат хабаадаа. Районно партийна конференци дээрэ районой байдал гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдээ, ажал хүдэлмэридэ дайралдадаг дутуу дунданууд хурсаар шүүмжэлэгдээ. Конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ И. П. ЗИНЧЕНКО хабаадажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

ЭМХИДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ УЛАМ ШАНГАДХАХА

Хурамхаан республикымнай эгээн холын, хүйтэн шэмэрүүн байгаалитай газар нютагуудай нэгэн юм. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада энэ нютаг тон ехэ ган гасуурта дайрагдаа. Гадна жэл бүри тооной Баргажан мүрэн үерлэжэ, эндэхи ажахынуудта гарза хохидол ушаруулна.

Зүгөөр эдэ ушарнууд районой мянга гаран коммунистнуудые айлгаагүй. Тэдэнэр партийна организациингаа хүтэлбэри доро районойнгоо хүн зониие дахуулан, дайралдаһан бэрхэшээлнүүдые дабуулан, хүсэ шадалыень экономико, соёл культура саашадань хүгжөөлгэдэ зорюулаа. Районой промышленна олонхи предприятинууд арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёр жэл 10 һарын туршада продукци гаргаха, худалдаха түсэбөө дүүргээ. Энэ үе соо тэрэнь 15 процентээр ургаа. Үнгэрһэн хоёр жэл 10 һарын туршада 15 гаран миллион түхэригэй барилгын хүдэлмэри хэгдээ. Энэ үедэ 19900 дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүд, 10 мянган шубуунай байха Улаан-Үдын шубуунай фабрикын филиал, 4200 хонидой багтаха байра, 7000 тонно силосэй траншей, хэдэн гараж, скважина, малай тэжээл буйлуулха цех, ороохо хадагалха склад, Хурамхаан, Һахали тосхонуудта үхибүүдэй сад-ясли, Бархanда, Элһэндэ, Уланхаанда спортзалнууд баригдаа.

Мүн хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан асуудалнууд партиин райкомой пленум, бюрогой заседани, партийна суглаанууд дээрэ ходо харагдажа, бодото хэмжээнүүд хараалагдажа байһан. Тиин һүүлэй гурбан жэлэй туршада районой ажахынуудта сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, таряа, ногооной ургаса, адууһа малай ашаг шэмэ нилээд дээшэлээ, колхоз, совхозуудта ниитын малай тоо олошороо.

Газар зүбөөр хэрэглэхэ, хүрьһыень һайжаруулха, сабшалан, тарялангай талмай үргэдхэхэ талаар ехэ юумэн хэгдээ. Газар тарялан эрхилхэ зональна гурим нэбтэрүүлэгдээ, тарилга зуруудаарнь, хүрьһынь урбуулангүй хахалагдаһан талмай дээрэ, арба гаран мянган гектарта үндэр ургаса үгэдэг «Бурятская-79», «Бурятская-34» сортнуудай үрэһөөр хэгдэнэ. Нютагай эрхэ байдалда тааруу севооборот зохёогдон нэбтэрүүлэгдээ, тиихэдэ сэбэр паарай талмай горитойгоор үргэдхэгдөө. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада газарай хүрьһэ һайжаруулха культуртехническэ хүдэлмэри дүрбэ шахуу мянган гектар талмай, 500 гаран гектар паар дээрэ хэгдээ. Энэ үедэ сабшалан, тарялан дээрэ 85 гара мянган тонно наг шэбхэ, 1,5 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа.

Ган гасуурта ходо дайрагдажа байдаг нютагта газар уһалха гээшэ угаа ехэ удха шанартай юм. Тиимэһээ энээндэ районой партийна, совет болон ажахын организацинууд анхаралаа ехээр табина. Богони болзорто Эгэй, Дээдэ ба Доодо Хурамхаанай, Аргатын уһалууриин системэнүүд ашаглалгада үгтөө, 600 гаран гектар талмай дээрэхи уһалууриин түхеэрэлгэ шэнэлэгдэн заһагдаа. Мүнөө райондо лугомелиоративна томодхогдоһон 7 отряд, 109 звено хүдэлнэ. Тэндэ 340 луговодууд тоологдоно. Олонхи отряд, звенонууд хамтын подрядта оронхой. Байгша онһоо райондо «Бурятпромжилводстрой» трестын ПМК хүдэлжэ эхилбэ. Үнгэрөөшэ хабар 10834 гектар ганса сабшалан уһалагдаһан байна.

Таряа, ногооной болон бусад ургамалнуудай ургаса дээшэлхэ талаар абтаһан эдэ хэмжээнүүд ашаг үрэеэ үгэжэ эхилээ. Энэ жэл районой ажахынууд тарилгынгаа талмайн гектар бүриһөө 10 центнер ороохо хуряажа абаа гэхэ гү, али түсэбэй ёһоор 157 мянган центнер абаха байгаад, 206 мянганда хүргөө. «Бурятская-79», «Бурятская-34» сортын үрэһөөр таригдаһан участогуудай гектар бүриһөө 22—27 центнер таряан абтаа. Ниитын адууһа малда 164130 центнер үбһэн, 24903 тонно силос, 9335 тонно сенаж, 1574 тонно ногооной гурил бэлэдхэгдээ. Энэнь үнгэрөөшэ жэлэйхиһээ 24 процентээр ехэ болоно. Гүрэндэ ороохо таряа худалдаха түсэб 135 процент, хартаабха — 198 процент дүүргэгдээ.

Малда тэжээлэй ехээр бэлэдхэгдэһэнэй ашаар гүрэндэ худалдагдадаг малай шэгнүүр нилээд дээшэлээ, урда жэлэйхиһээ түл олоор абтаа, малай гарзалалга бага болоо. Районой ажахынууд гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб болзорһоонь холо урид — октябриин 26-да дүүргээ. Гүрэндэ мяха худалдаха жэлэй түсэбые дүүргэхэ арга бии.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэн предприяти, организаци, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд эмхидхэлэй, ажалшадай дунда ябуулжа байгаа ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нилээд һайжаруулаа, Аргатын, Һахалич, Хурамхаанай, совхозуудай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, «Сельхозтехникын» районой отделениин партийна организацинууд социалис мүрысөө шадамараар эмхидхэдэг болоо, журам заршам шангадхаха талаар шухала хэмжээнүүдые абана.

Гэхэтэй хамта тоосоото үе соо КПСС-эй райкомой, партийна олонхи организацинуудай хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд үзэгдөө. Хурамхаанай леспромхоз 1981 оной түсэб миил 87 процент дүүргэбэ. Тиихэдэ худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд байгша онойнгоо түсэб дүүргэжэ шадахагүйнь. Барилгын организацинууд, тэрэ тоодо ПМК-1010, ВСХМХ-гай ПМК, ДРСУ хоёр жэл 10 һарын түсэб 87—97 процент дүүргээд байна. Илангаяа хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ горитой дутагдалнууд үзэгдэһөөр.

Районой колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха, ноохо, ороохо, хартаабха, овощ худалдаха гурбан жэлэй түсэб дүүргэхэгүйнь. Газар тарялангһаа илангаяа уһалагдадаг сабшалан, полиһоо ургаса үшөөл багаар абтана, олон жэлэй ногоо тарилгада анхарал багаар табигдана, ниитын адууһа малай тоо толгой удаанаар олошорно, ашаг шэмэнь мүртэй дээшэлнэгүй. Жэл бүри мал олоор гарзалагдана, гүрэндэ хэмжүүр багатайгаар тушаагдана, 100 үнеэнһээ миил 63 тугал абтана. Ажалшадай дунда ябуулагдажа байгаа ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын, эмхидхэлэй хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд үзэгдэнэ.

Эдэ бүгэдэ КПСС-эй райкомой тоосоото элидхэл, конференциин делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд соо дэлгэрэнгыгээр харуулагданхай.

— Тоосоото үе соо ниитын малай тоо олошороо, ашаг шэмэнь дээшэлээ. Аргатын уһалууриин системын ашаглалгада үгтэһэнһөө хойшо сабшалан, тарялангай газарһаа үндэр ургаса абтана. Байгша ондо гүрэндэ ороохо, һү, мяха, ноохо худалдаха түсэб дүүрэхэ, нёдондонойхиһоо эбэртэ малай тоо 480 толгойгоор, хонин — 3457, адуун —71 толгойгоор олошороо, — гэжэ Аргатын совхозой директор **Д. Ц. Дондупов** тэмдэглэбэ.

—Гэбэшье манай урда тон харюусалгатай зорилгонууд байна. Табан жэлэй дүүрэтэр гүрэндөө 1957 центнер мяха, 8,5 мянган центнер һү, 5 мянган центнер ороохо худалдаха ёһотойбди. Энэниие амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэмнай район соохи барилгын, уһалууриин, Сельхозхимиин болон бусад эмхинүүд туһалха зорилготой. Харин хэрэг дээрээ эдэнэр өөһэдынгөө уялга үшөөл һулаар дүүргэнэ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тула түрэл коллективэйнгээ ямараар оролдожо байһан тухай «Сельхозтехникын» отделениин слесарь **А. К. Большунов** конференциин делегадуудта хөөрэжэ үгэбэ. Тус отделени трактор, автомашина заһабарилха, ашаа зөөхэ түсэбөө жэл бүри амжалтатайгаар дүүргэнэ. Һүүлэй үедэ эндэ барилга ехээр хэгдээ, шэнэ техникэ, технологи нэбтэрүүлхэ талаар шухала хэмжээнүүд абтаа. Энэ жэл тэдэнэр республика дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа диплом болон мүнгэн шанда хүртөө.

Конференциин делегат Дэрээнэй совхозой ахалагша хонишон **Д. П. Бадмаевагай** хэлэһэн үгэ анхаралтайгаар шагнагдаба. Юуб гэхэдэ, тэрэ хэтэрүү ехээр архи уугшадые, ажалай журам эбдэгшэдые, даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгагүйгөөр хандагшадые шангаар шүүмжэлбэ. Зарим мэргэжэлтэдэй муугаар хүдэлдэгһөө болоожо хониной үүлтэр удаанаар һайжаруулагдана, нэгэ отарада элдэб үүлтэрэй хонид байна. Урда жэлнүүдтэ малшадые комплексноор хангадаг байгаа. Мүнөө тэрэ юундэшьеб орхигдошонхой.

— Табан жэлэй түрүүшын жэлдэ түсэбөө аяар 6,55 мянган түхэригөөр дүүргэжэ шадаагүй һэмди, — гэжэ Хурамхаанай леспромхозой директор **А. Г. Фролов** үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. — Ажал хүдэлмэридэ байгаа дутуу дундануудые, гаргагдаһан алдуу эндүүе усадхаха талаар шухала хэмжээнүүд абтаа һэн. Байгша онойнгоо түсэб декабриин эхеэр дүүргэхэбди. Леспромхозоймнай бүхы бригаданууд бригадна подрядаар хүдэлнэ. Тииһээрнь тэндэ ажалай журам эбдэхэ ушар үсөөрөө, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлээ.

Хурамхаанай совхоз гүрэндэ һү худалдаха байгша оной түсэб ноябриин 10-да дүүргээ юм. Һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ коммунистнууд ябана. Гэбэшье ниитын мал үсхэбэрилхэ хэрэгтэ ехэхэн дутагдалнууд бии. Нэн түрүүн тэрэ гүйсэд хүрэхэ тэжээлээр хангагданагүй, үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри мүртэй һайнаар ябуулагданагүй. Ядахадаа үни удаан саг соо үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ үрэһэн асарганагүй. Малшадые соёлой, худалдаа наймаанай, медицинын талаар хангалгада ехэхэн дутагдалнууд үзэгдэнэ, агитатор, политинформаторнууд тэдэндэ үсөөнөөр харагдана. Энээн тухай тус совхозой һүнэй фермые даагша, конференциин делегат **Т. Х. Цындескина** тоггобо.

Барилгашадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хайшан гэжэ эмхидхэгдэһэн тухай «Бурятцелинстрой» трестын 1010 ПМК-гай партбюрогой секретарь делегат **Л. А. Кожевина** үгэ хэлэхэдээ хөөрэбэ. Тэрэнэй ашаар һүүлэй үедэ тус коллективтэ ажалай журам элитэ һайжараа, түсэб, уялганууд, муу бэшээр дүүргэгдэдэг болоо. ПМК-гай барилгашад байгша оной түсэб ноябриин 20-до дүүргэхэ зорилго урдаа табяад, шанга тэмсэл хэжэ байна. Гэхэтэй хамта барилга хүүлэжэ байгаа ажахынууд абаһан уялгаяа дүүргэнэгүй, проектносметнэ документнүүдые саг болзортонь бэлэн болгоногүй гэбэ.

— Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада сабшалан, тарялангай талмай үргэдхэхэ, газарай хүрьһэ һайжаруулха, тэрэниие уһалха, хатааха талаар райондо ехэ хүдэлмэри хэгдээ, — гэжэ «Бурятводстрой» барилгын управлениин ПМК-гай тракторист делегат **Н. Б. Шараев** онсолбо.—Харин һайжаруулагдаһан, уһалагдаһан, хатаагдаһан газарай үрэ дүн үшөөл бага байна. Юуб гэхэдэ, эдэ газарнууд зүбөөр хэрэглэгдэнэгүй, саг болзортоо заһагданагүй, тэндэ хүдэлхэ механизаторнууд дуталдана. Манай коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй түсэб октябриин 20-до дүүргээ, түсэбһөө гадуур 10 мянган түхэриг сэбэр олзо олоо гэжэ тэрэ баяртайгаар мэдүүлбэ.

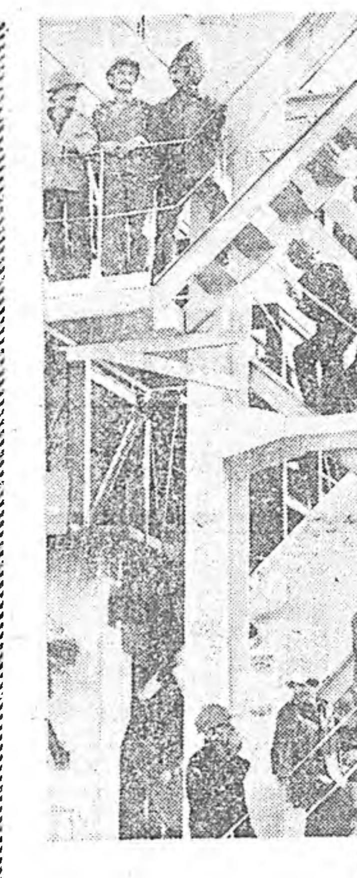
Үнинэй коммунист, КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүн байһан, РСФСР-эй габьяата механизатор, конференциин делегат, Һахалиин совхозой тракторна-таряан ажалай бригадын бригадир **Г. С. Серебренников** коммунистнуудай, ажалшадай дунда мэдээжэ, хүндэтэй ямбатай болоһоор үнинэй. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада ямаршье жэлдэ үндэр ургаса абана. Жэшээлхэдэ, үнгэрөөшэ хура бороо багатай жэл гурба гаран мянган гектар талмайн гектар бүриһөө 16,6 центнер ороохо абаһан юм. Энэ жэл тус бригадынхид бүришье үндэр ургаса хуряагаа. Тиимэһээ гэрэнэй конференци дээрэ хэлэһэн үгэ һонирхолтой, шагнагшадта ашатай туһатай байгаа.

Тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь **Д. С. Аюшеев**, районой хэлхээ холбооной узелай начальник **И. О. Бадмаев**, Уланхаанай совхозой директор **В. Ц. Батоев**, Дэрээнэй дунда һургуулиин директор **А. Н. Дельбонова**, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **В. Г. Дабаев**, Могойтын худалдаа наймаанай предприятинуудай директор **Л. Л. Дармаева**, районой түбэй больницын ахамад врач **Н. Н. Ринчинова**, Хурамхаанай сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **З. Г. Ширеторов**, партиин ветеран **Ц. Р. Базарова** гэгшэд хабаадаа.

Районой ажахы, соёл культура саашадань түргэнөөр хүгжөөхэ, хэмжээнүүдые хараалһан тоггоол районно партийна конференци баталан абаба.

Шэнээр һунгагдаһан партиин райкомой эмхидхэлэй пленум болоожо, райкомой нэгэдэхи секретараар **Д. Ю. Цыбикжапов**, секретарьнараар **Г. Ф. Малыгин**, **В. И. Будаев** гэгшэд һунгагдаа.

Ц. СУБАНОВ,
манай тусхай корр.

ГРЭС-эй БАРИЛГА ДҮҮРГЭГДЭХЭНЬ

Ставропольско хизаар. Ставропольско ГРЭС-эй һүүлшын, наймадахи гурбан зуун мянганай энергоблогой хабсаралга дүүрэбэ. «Кавказэнергомонтаж» трестын хүдэлмэрилэгшэд агрегадые комплексноор туршалгые болзорһоонь урид эхилхэ гэжэ шиидэбэ. Энергетигэй үдэр — декабриин 22 болотор энергоблогые промышленна ашаглалгада үгэхэ гэжэ түсэблэгдэнхэй.

Ставропольско ГРЭС Новотроицко уһанай сөөрэмэй дэргэдэ үзэсхэлэн гоё газарта баригдана. Наймадахи энергоблогой ашаглалгада оруулагдахада, станциин 2 миллион 400 мянган киловатт проектнэ хүсэндөө ороходо, ГРЭС Хойто Кавказай электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилдэг түрүү предприяти болохо юм.

ГРЭС-эй барилга дээрэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «Кавказэнергомонтаж» трестын В. Ф. Лойкын агрегадуудые хабсаргадаг бригада (зураг дээрэ) түрүү һуурида гараһан байна.

ТАСС-ай фотохронико.

АША ТУҺАТАЙ ҺУРАЛСАЛ

Республикымнай ой модоной промышленностьда хабаатай хүн зоной бүгэдэ ниитын экономическа һуралсал һалбариин хүдэлмэришэд, инженернүүд болон алба хаагшадай ажалай ашаг үрые дээшэлүүлхэ, тэдэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар ехэ шухала хараа шэглэл болонхой.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай 1982 оной июниин 17-до баталан абаһан «Экономическа һуралсал ба ажалшадай хүмүүжүүлгые саашадань дээшэлүүлхэ тухай» гэһэн тогтоолой һүүлээр ой модоной һалбариин ажалшадай һуралсалай хэмжээн, тэрэнэй нүлөө нилээд дээшэлээ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Мүнөө һалбаридамнай 4.640 ажалшадай ябадаг экономическа 229 һургуули амжалтатайгаар хүдэлнэ. Тэндэ марксизм-ленинизмын классигуудай сэсэн мэргэн һургаалнуудые, түрэл Коммунис парти болон правительствымнай документнүүд, оронноймнай экономическа хүгжэлтын зам ба хараа зорилгонуудые, социалис ёһоор ажал эрхилэлгын асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудална.

Мүн тиихэдэ тусхай хэшээлнүүдтэ КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд, ажалай журам шангадхаха, кадрнуудые шэлэн табиха, үйлэдбэриин нөөсэ баялигые һайжаруулха тухай парти болон правительствын тогтоолнууд ойлгуулагдана. Гадна үйлэдбэриин түрүү онол арганууд үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ ажалшадай зохёохы эдэбхиие хүгжөөжэ, тэдээндэ горитойхон нүлөө үзүүлнэ.

Жэшээлбэл, 1982—1983 оной һуралсалай жэлдэ экономическа һургуулида ябадаг шагнагшад үйлэдбэриие һайжаруулха талаар 418 дурадхал оруулаа. Тэдэнэйнь 396-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. 969 шагнагшад уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ хабаадаа. Эдэ дурадхалнуудһаа 490 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ оруулагдаа. Тиигэжэ Сэлэнгын ЦКК-һаа шагнагша Н. И. Суранов 3500, энэл предприятиин уралан нарижуулагшад В. М. Дондуков, В. Г. Фролов 24.825 түхэригэй ашаг үрэ үгэхэ дурадхалнуудые нэбтэрүүлһэн байнад. Энэ талаар Онохойн модоной комбинадта, Шулуутайн леспромхоздо Буряадай модо болбосоруулгын ба мебель хэлэг комбинадта, бусад предприятинуудта ехэхэн хүдэлмэри хэгдэнэ.

Ажал хэрэгтээ зохёохы ёһоор хандалгын жэшээ харуулдаг пропагандистнууд шагнагшад—ажалшадые хүдэлмэридөө эдэбхитэйгээр хабаадахыень уряалдаг, нүлөө үзүүлдэг байна. Тэдэнэр «Пропагандист — табан жэлдэ» гэһэн хүдэлөөндэ хабаадана, үйлэдбэриин талаар хубиин, бригадын түсэбүүдые зохёолгодо, социалис уялгануудые абалгада туһална. Илангаяа С. И. Бабчук (Сэлэнгын ЦКК), С. Н. Мункуева (Хандагатайн ЛПХ), Л. И. Богданова (Байгалай ЛПБ), Ю. М. Куршев (Шулуутайн ЛПХ) болон бусадые нэрлэмээр.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ ой модоной хүдэлмэрилэгшэд XI табан жэлэй дүүргэлгын шухала асуудалнуудта, мүнөө үесын үйлэдбэриин эрилтэнүүдтэ анхаралаа онсо хандуулна.

Н. ОРЛОВ,
ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой таһагые даагша.

100 МИЛЛИОН ТОННО!

ЛИПЕЦК. Новолипецкэ металлургическа заводто 100 миллиондохи тонно булад хайлуулагдаба. Хорин дүрбэн жэлэй туршада. Үйлэдбэриин эхилһэн сагһаа хойшо энэ предприятида иимэ хэмжээнэй металл хайлуулагдаһан болоно.

Агрегадуудай проектнэ хүсэнһөө дээшэлүүлэгдэһэнэй, цехүүдые техническэ талаарнь һэльбэн шэнэлһэнэй ашаар лэ заводто иимэ амжалта туйлагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: кислородно-конверторнэ 2-дохи цехэй парткомой секретариин орлогшо В. Д. Двуреченский (зүүн гарһаа хоёрдохи) А. А. Чеграхчиие, тэрэнэй бригадые ажалайнь амжалтаар амаршалжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

ЗҮҮДЭНДЭНЬ ХАРАГДАДАГ ЗЭЭРДЭ ХҮЛЭГЫНЬ

Жэл бухэндэ үнгэргэгдэдэг олонай заншалта найрта эмхидхэгдэһэн урилдаанда табигдаха мори һорижо бэлдэхэ хүдэлмэрсэ Влас Егорович Бурдуковский ямаршье ажалһаа үлүүгээр тоолодог заншалтай юм. «Энэ үедэ тэрэ амгалан тэнюунаар унтаханашье болижо, урилдаанай мори һорилгоо тон нарин нягта, алташа, мүнгэшэ уран дархашуулай ажал мэтээр сэгнэдэг ганхалтайл хүн даа» гэжэ гансашье нүхэдынь бэшэ, мүн нанапайнь хани — нанаһаниинь хэлэдэг. Арбан табатанһаа эхилжэ мүнөө хүрэтэрөө ажахыдаа таһалгарягүй адуушанаар хүдэлмэрилжэ ябаһан Влас Егорович хурдан хүлэгүүдтэ дуратайшье байжа болоо.

Анханда адуушан болоходонь бригадирынь тэрээндэ номгон заатай наһатайхан зээрдэ мори унахыень үгөө бэлэй. Эсэгээ дахажа эмээл моридо бэрхэ болоһоншье һаа, хамагһаа хашан зээрдэ мори танюулжа даалганандаань голхороогүй һэн. Өөрын унаха моритой болоһондоо оромгүй ехээр баярлаһан Влас хүбүүн зээрдэгшэнээ шадал соохоноо гоёоходоо ямар ехээр сэдьхэлээ хандаг байһаа һэм бэ. Гуулин шара сахаригхануудаар шэмэглэгдэһэн эсэгынгээ тоног абажа моридоо тааруулаад, тосхонойнгоо уйтан уилсөөр шадал мэдүүлэн хатаруулхадаа одоол эмээл моритой эрын зэргэдэ бэеэ тоолодогшье байжа болоо.

Һүрэг адуугаа һүниндөө манаха ээлжээнэйнгээ хүрэжэ ерэхэдэнь, Влас урид түхеэрһэн эдихэ хүнэһэ хоолоо мориндоо ганзагалаад яаралтайхан ошогшо һэн. Бригадынгаа байрлаһан холын бэлшээридэ ерэнээр һүрэгөө тушаажа абаад, сабшалан, тарялангаа саашань холодуулан туужа, ногоо элбэгтэй бэлшээридэ абаашадаг байгаа. Нажарай һүни богонишье һаа, унтангүй адуугаа манажа байхада саг ябажа үгэхэгүйл даа. Тэрэ үедэ хаа-хаанагүй шоно элбэг, илангаяа һүниндөө һэримжэтэйл байха ёһотой һэн. Азаргатай адуунда шоношье абаһаар орожо бирахагүй. Гансал эхээ дахаһан унагад лэ һүрэгһөө таһаржа, арьяатанай аманда ородог муутай. Тиимэһээ адуушад һүниндөө бэлшэжэ байһан һүрэгөө тойрожо, унтангүй хонодог бэлэй.

Алтан намарай шара набшын үеэр бэлэй. Һүниин манаанда гараһан Влас Бурдуковский зээрдэгшэнээ тушажа табяад, ганзагаһаа абаһан хүнэһээ амтархан эдижэ садахадаа, бухал нолоомоһон хормондо үе мүсоо тэнииһэн хөөтэнөөр суухэ ноирһоо диилдэн унташоо бэлэн. Һүниин хүйтэндэ даарапандаа осгоһоншэлхэй унтажа байһан Влас моринной анхаатар шангаар шуухирхые дуулахадаа нэрижэ, сошордон бодоһоор харахадань, хурдан зээрдэнь хажуудань ерэнхэй, тушаатайшье һаа, собхорожо байба. Адуушан хүбүүн абаһаар юушье ойлгоогүй байһанаа гэнтэ мэдээ оронондол эмээлтэй моринойнгоо тушааень арайхан гэжэ мулталжа абаад, харалхы һүниин гүн руу хаймадан шэртэхэдэнь, эндэ тэндэ галханууддай ялас гэхэнь харагдаба. Хазаарайнгаа жолоо алдангүй бариһан Влас мориео унажа оршон тойрониие үшөө дахин хаймадан хараба. Тойроод харанхы, хоп-жэп һүрэг адуунииньшье үгы, гансал зээрдэгшэнтэйгээ заха холын обеосой полиин тэгэн дунда үлэһэн хүбүүн шадалаараа хуугайлаадшье үзэбэ. Һүниин харанхыда суурянай зэдэлхэйшэ бэшэ ондоо абяан дуулдабагүй. Хайшаашье ошохоёо ойлгожо ядан зогсоһоор байтарнь үнөөхи галхануудынь хоморожо захалба. Тарялангай тэгэн дунда төөриһэндэл зогсожо байһан Влас Егорович моринойнгоо жолоое һула табяад аалихан гэшхүүлээ һэн. Ушарынь хадаа төөриһэн хүндэ моринниинь харгыень олодог гэжэ хэзээ нэгэтэ эсэгынгээ хэлэһэниие һанаандаа оруулаа бшуу. Үнэхөөрөөшье нилээд удаан ябажа, хоёр азарга адуунай сугларшоод бэлшэжэ байһан мэдэгдээгүй газарта хүрэжэ ерээ һэн. Энээхэн һүрэгөө тойрожо зүһэлһөөр байтарнь зүүн урдахи нюсэгэн уулын орой дээгүүр сайража захалба. Уданиьсгүй үглөөнэй наран улайран мандажа, оршон тойрониие һаргама элшээрээ хушажархёо һэн.

Влас Бурдуковский зээрдэ моринойнгоо хүсөөр һүниин харанхыда олоһон табяад адуугаа суглуулжа, тарялангай үлөөдэнэн дээрэ туужархёод, гол һүрэгөө бэдэрхэсэ ошоо бэлэн. Үдэшэлэн тогтоһон полиһоо эхилжэ, адуу моридой мүр ула дахажа бэдэрһэн адуушан хүбүүн үдэшэ орсйхон болотор бүхы һүрэгөө арайхан суглуулаа һэн. Ойлгомтогүй унтаһан хүбүүн һүрэгөө хараа һаа алдахаһаа нэгэ даагаяа арьяатануудай аманда оруулаа бэлэй.

Колхозойнгоо һүрэг адууе гушан найман жэлэй туршада харууһалжа ябаһан Влас Егоровичой хоёр хүбүүнииньнь мүнөө эсэгынгээ бригадада адуушанаар ажаллана. Тиихэдэ эндэ Николай Кравцов, Петр Калашников гэгшэд хамта хүдэлмэрилдэг.

Мориндо өөрсэ дуратай бэшэ һаа, адуушанаар ажаллажа бирахагүйл ха. Юуб гэхэдэ, адуушад унаган, даагаи, гунан, гүүн, азарга бухэнөө табан хургандаал адли һайнаар мэдэхэй байха ёһотой. Влас Егорович Петр Романович хоёр одоол адуушан болохоор табисууртай хүнүүд гэжэ нютагайхидынь хэлсэдэг. Эдэнэр бригада соогоо эгээл наһатай байхаһаа гадна, ажалайнгаа хэмжээгээршье бусадаа ахинхай юм. Үнинэй дуршэлтэй адуушадай хүтэлбэри, заабари доро залуу хүбүүд һурган хүмүүжүүлэгдэнэ.

— Адуушан болохоһоо хойшо эмнэг мори һургажа захалһан хүм. Тиимэһээ урилдаанай хурдан хүлэгүүдые һорижо бэлдэхэ сэхэл дуратайб. Бүри үхибүүн ябахадаа, арбаад наһатайдаа колхозой найр дээрэ эсэгынгээ унадаг боро гүү унажа урилдахадаа түрүүлжэ, үмэдэ оёхо һайхан хара буд бэлэг абаһандаа баярлаһанаа мартагшагүйб. Манай колхозой урилдаанда табиһан морид һүүлэй хорёод жэлэй туршада район дотороо түрүү һуури жэншэдгүй эзэлнэ. Урилдаанай мори бусадһаа илгаатай байдаг. Үндэр сээжэтэй, гулдагар нарин шүрбэһэлиг бэстэй, һэрмэгэр һонор шэхэтэй, хурса харасатай гэжэ һанагшаб. Бидэ найрта эмхидхэгдэһэн урилдаанда табигдаха мори хоёр-гурбан һара урид һорижо бэлдэнэбди. Энэ амар хэрэг бэшэ. Тэжээлыень зүбөөр тодорхойлжо, бэеынь заһаха хэрэгтэй. Үдэшэ, үглөөниинь хүлһэнэйнь гаратар гүйлгэхэ хэрэгтэй, — гэжэ Влас Егорович дэлгэрэнгыгээр хөөрэнэ.

Мүнөө Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз бухыдөө 364 адуу моритой юм. Тэрэнэйнь 62-ынь Орловско үүлтэрэй. Мүн эндэ хүндэ ашаа шэрэхэ мяхалиг томо бэетэй ород үүлтэрэй азарганууд бии. Нёдондо адуушад 100 гүүн бухэнһөө 87 унага абажа, район дотороо эрхимлээ һэн.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхозой адуушад адууи һүрэгэйнгөө үүлтэрыень һайжаруулхаар горитойхон хүдэлмэри ябуулна. Нёдондо тус ажахы орловско үүлтэрэй «Пепел» гэжэ нэрэтэй азарга 10 мянган түхэригөөр худалдажа абаа бэлэй. Адуу моридоо олошоруулжа, үүлтэрыень һайжаруулһанай ашаар адуушад ажахыдаа горитойхон олзо оруулдаг болонхой. Гүрэндэ адуунай тарган мяха худалдахаһаа гадна, эрхим үүлтэрэй азаргануудые бусад ажахынуудта наймаална. Жэшээлбэл, дурсагдагша колхоз байгша ондо Оронгын совхоздо элитнэ классай орловско үүлтэрэй нэгэ азарга худалдаа һэн.

Жэлэй дүрбэн сагта жэншэдгүй атарлан бэлшэжэ гарадаг адууи һүрэг талымнай шэмэг мэтэ харагдадаг лэ. Дүшоед жэлдэ адуушанаар ажаллажа, дүрөө дээрэ дэншүүлжэ ябадаг Влас Егорович Бурдуковскиһаа моринной һайниие асуубалтнай үдэр, һүниншье һэтэ удхалан хөөрэхэл даа. Ушарынь хадаа үнгэрһэн гушан найман жэлэй туршада хаа-ганса оэрхэшээлдэ ороходоо унажа ябаһан моринойнгоо һайгаар гэмгүй гарасалдаһаниинь мүнөө мартагдаха аал. Анханда адуушан болоходонь дэншээгүйхэн нюрган дээрээ аалихан бүншүүлһэн тэрэ хүлэг зээрдэнь зүүдэндэнь мүнөөшье харагдадаг ха.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

○

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүүшын хэблэлшэ Иван Фёдоровто Москвада табигдаһан хүшөө.

ТАСС-ай фотохронико.

○

ОРОДОЙЛ ХҮБҮҮН БАЙГАА ДАА...

ниитын ба соёлой үзэл бодолой хүгжэлтын түүхэтэй нягта холбоотой юм.

Түрүүшынород ном хадаа хэблэлгын техникын талаар хэдэн арбаад жэлэй туршада урдаа гарташагүй байһан байна. 1564 оной «Апостол» — һайнаар хэблэгдэһэн, элдэб һайхан угалзануудаар гоеогдоһон ном. Тиимэһээ Иван Федоров хуушан хэблэлэй түхэл маягые байгуулһан хүн болоно. Хэблэгдэмэл болон гар бэшэмэл номые уран һайханаар шэмэглэлгэдэ тэрэнь саашадаа үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо һэн. «Апостолдо түгэсхэлэй үгэ бэшэхэеэ тунхаряагүй хадаа Иван Фёдоров ороной номой хэблэлэй түрүүшын манифестын автор, хэолэгшэ ба публицист болоно бшуу.

Агууехэ хэблэлшын ажаябадал хүшэр байһан юм. Үнэн алдарта шажанай зүгһөө гүрдэлгэдэ ороходоо, Федоров Мстиславец хоёр Ородой гүрэнһөө гаража ошохо баатай болоо. Заблудово хотодо (мүнөө ПНР-эй газар) тэдэнэр хоердохи типографи эмхидхэбэ. Тэндэ «Багшын евангели» хэблэгдэбэ. Энэ хадаа шүтэлгын бэшэ, харин уншаха ном байгаа. Тус номой хуудаһанда «Кирилл Туровскиин үгүүлэл» барлагдаа. Энэ хадаа эртэ урдынород литературын хэблэгдэмэл түрүүшын зохёол байһан байгаа. Уран шэмэглэлэй талаар гайхамшаг гоё «Псалтырь» Заблудово хотодо хэблэгдэбэ.

Удаань Фёдоров Львов хотодо ерэжэ, тэндээ 1573 ондо мүн лэ типографи бии болгоо юм. Тэрэнь Украинада анха түрүүшын типографи байһан байна. Эндэ анха түрүүшын хэблэгдэмэлород «Азбука» гэхэ гү, али «Үзэглэл» бүтээжэ, Фёдоров хэблээ. Тэрэнэй ори гансахан хэһэг мүнөө США-гай Гарвардска университедэй библиотекэдэ хадагалаатай. Тэрэ ном имагтал 1954 ондо тэндэ олдоһон байна.

Манда хүрэжэ ерэһэн эгээл хуушанай түрүүшынород учебник ойн баярта дашарамдуулагдан, 1974 ондо дахин хэблэгдэһэн гээшэ. А. М. Горькиин нэрэмжэтэ Республиканска научна библиотекын хоморой болон үнэтэй номуудай жасада уншагшад ерэжэ, тэрээнтэй танилсаха аргатай. Мүнөө тэрэ ном олдохонь шухаг болонхой. «Урда тээнь үзэгдөөгүй ном барлаашань» Иван Федоровой хэблэһэн юумэ дахинаа гүйсэд барлагдаа һэн гэжэ һануулая. Түрүүшын Хэблэлшын маягые ба хэблэлгын онол аргые олонхи ушарта дабтаһан хуушанай үшөө хэдэн ном манай жасада байха.

Фёдоровой дүрбэдэхи типографи 1578 ондо Острогто байгуулагдаа. Түрүүн хэблэгдэһэн славян номуудай дунда эгээл ехээр суурхаһан номые —острожско «библиие» тэндэ бүтээн хэблээ юм. Хэблэлэй искусствын эгээл гайхалтай бүтээл гэжэ тэрэ номые хадаглажа байһан дэлхэйн эрхим библиотекэнүүд мүнөөшье омогорходог. Хариин оронуудһаа ерэһэн элшэн сайдуудта эгээл үнэтэй бэлэг болгон, Иван Грозный энэ номые барюулдаг байһан түүхэтэй. Хэдыхэн жэлэй туршада славян болон Европын томо-томо городуудаар (Рим, Париж, Гамбург гэхэ мэтэ) таража агууехэ Хэблэлшын мэргэн гарые гайхуулһан байна.

1583 оной һүүл багта Львов хотодо бусажа ерээд типографияа һэргээн бодхооxо һэдэлгэтэй байтараа, ехээр үбшэлжэ, үгытэй зандаа наһа бараа юм. Гэбэшье өөрыгөө, номуудаа хэтэ мүнхэдөө суурхуулжа, шадаа бшуу даа. «Эгээл дуратайород хүнүүдтээ» ном соогоо тэрэ хандадаг байгаа. Львовто хүдөөлүүлэгдэһэн хүүр дээрэнь: «Урдань байгаагүй хэблэл гээшые өөрынгөө оролдосоор бии болгоһон Иоанн Фёдоров Москвитин барлааша»,—гэһэн гаршаг болон номойнь тэмдэг һиилээтэй.

Түрүүшын Хэблэлшын наһанаи ехэ зам иигэжэ түгэсэһэн байна. Тэрэнэй дурасхаалые хүндэлэн, 1959 онһоо Москвада жэл бүри «Фёдоровой уншалганууд» үнгэргэгдэдэг болонхой. Һаяхан литераторнуудай түбэй байшанда Номдо дуратайшуулай клубай 150-дахи зүблөөн болоно, түрүү гэгээрүүлэгшэ, халуун патриот, Ородой гүрэнэй һалбархын түлөө тэмсэгшэ, Түрүүшын Хэблэлшэ Иван Федоровой олон һалбарита ажал ябуулга тухай хоморой болон үнэтэй номуудые шэнжэлдэг мэргэжэлтэд хөөрөө.

Статистикын мэдээсэлнүүдые шэнжэлээд үзэхэдэ, Агуу‌ехэ Октябриин урда тээ үнгэрһэн 350 жэл соо балайшье олон ном хэблэгдээгүй байдаг. Онсолбол, 16-дахи зуун жэлдэ 50 ондоо нэрэтэй хэдэн арбаад ном хэблэгдэһэн гэжэ харагдана. Удаадахи зуун жэлнүүдтэ абаад үзэхэдэ, бага зэргэ олошорһоншье һаа, Совет засагай жэлнүүдэйхитэй сасуулбал, тон бага ааб даа. Совет засагай түрүүшын 50 жэл соо хэблэгдэһэн номой тоо 350 жэл соо хэблэгдэһэндэ орходоо 3 дахин ехэ байха юм. Хэблэгдэһэн номуудайнгаа нэрээр болон хэһэгүүдэйнь тоогоор СССР мүнөө дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлдэг. Гансахан 1982 ондо 2 миллиард хэһэг ном, брошюра хэблэгдэһэн, 8 зуун мянган ондо ондоо газетэ, 1500 нэрэтэй журнал болон журналшуу түхэлэй 3800 юумэ хэблэгдэһэн байна.

Совет засагай үедэ манай республикын һалбаран хүгжэһэн тухай олондо мэдээжэ ааб даа. Республикын ойн баярта 60 жэлэй урдахана Буряадай номой хэблэлород болон буряад хэлэн дээрэ 126 ондо ондоо нэрэтэй ном болон брошюрые 818 мянган хэһэгээр гаргаһан байна.

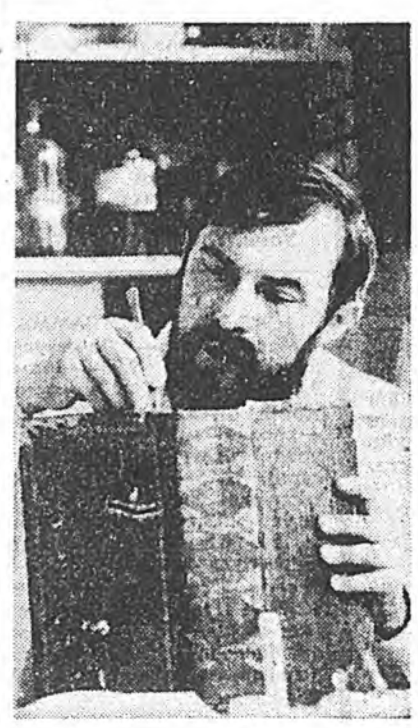
Республиканска гурбан, районно 19, олон хэһэгээр гарадаг 11 газетэ, «Байгал» журнал, «Агитаторай блокнот» барлагдажа, республикымнай нютаг бүхэндэ тарана. 1982 ондо республика доторнаи элдэб түхэлэй 1250 библиотекэ тоологдожо, 14,6 миллион хэһэг номтой байгаа гэжэ элирэнхэй. Манай республикын бүхы хүн зоной 87,9 процентнь гэхэ гү, али 824,7 мянган уншагшад тэдэ библиотекэнүүдтэ ябана.

Эдэ мэтын мэдээсэлнүүдые уншахадаа, Түрүүшын Хэблэлшэ Иван Фёдоровой һанаһан бүхы һанал манай орондо гүйсэдөөр бэелээ гэжэ омогорхохо дуран хүрэнэ.

Гадна Иван Федоровой наһа бараһаар 400 жэлэй ойе тэмдэглэхынгээ хажуугаар бидэ баһа нэгэ ойн удэрые тэмдэглэхэ болонобди. Тэрэ юун бэ гэхэдэ, бидэнэй бэшэдэг, уншадаг үзэгүүдэй Россида баталагдан абтаһаар 275 жэлэй ой мүнөө жэлдэ гүйсэхэ. 1708 ондо Петр I эртэ урдынород үзэгүүдэй орондо олондо ойлгосотой үзэгүүдээр бэшэдэг болохо гэжэ шиидхэһэн юм. Юундэб гэхэдэ, XVIII зуун жэлдэ номой хэблэл түргэн хүгжэжэ эхилһэн байгаа бшуу. Энээн тухай ехээр мэдэхэ дуратайшуулые бидэ Республиканска научна библиотекэдэ урина гээшэбди.

Хэблэлэй түүхэ тухай бэшэһэн энээхэн үгүүлэлээ ородой элитэ түүхэшэ ба уран зохёолшо Николай Михайлович Карамзинай үгэнүүдээр түгэсхэхэ дуран хүрэнэ: **«Гүн ухаанай хүгжэлтэ гээшэ хоёр ехэ гол үетэй юм— үзэгүүдые болон типографиие бии болголго;** ондоо бусад юумэнүүдынь тэдээнһээ һүжэрэн мүндэлһэн зүйлнүүд».

Е. ЖАРКОВА,
Буряадай АССР-эй соёлой габьяата ажал ябуулагша.

Иван Федоровой Львовдохи музейдэ хэдэн мянган хүн ерэжэ харадаг. Иван Федоровой хэблэһэн түрүүшын номууд эндэ суглуулагданхай. Хэблэлшын номуудаа барладаг станок мүн лэ эндэ табигданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: музейн реставратор Демьян Кравчик музейн экспозици — хуушан номуудые шэнэлжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

○

ЭБ НАЙРАМДАЛЫЕ САХИН ХАМГААЛХА

США-гай мүнөөнэй захиргаанай харюусалгагүй, эзэрхэг түримхэй политикаһаа үндэһэтэй ядерна дайнай аюулые хүн түрэлтэнһөө зайсуулан сарахын, эб найрамдалые сахин хамгаалхын түлө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ гээшэ мүнөө үеын гол зорилго болоно гэжэ баруунай оронуудай хэблэл, олон оронуудай гүрэнэй ба ниитын ажал ябуулагшад нүхэр Ю. В. Андроповой Мэдүүлгые зүбшэн хэлсэхэдээ тэмдэглэнэ.

Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй таһалдуулагдаһанай түлөө, Европодохи байдалай улам түгшүүрилтэй боложо байһанай түлөө нэн түрүүн США, мүн түрүүлэн сохилто хэхэ американ ядерна ракетэнүүдые тараан тодхуулха зүбшөөл үгэһэн ФРГ-гэй, Англиин ба Италиин правительстванууд харюусалгатай байна.

Советскэ Союзай эб найрамдалта үүсхэлнүүдые буруушаан, өөһэдынгөө арадуудай аша туһада зүришэжэ, НАТО-гай зарим оронуудай правительстванууд социализмда эсэргүүгээр Вашингтоной соносхоһон «хэрээһэтэ добтолгодо» эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Ж. Батмунх** мэдүүлбэ. Өөһэдынгөө эзэрхэг түримхэй, зонхилхы зорилгонуудаа бэелүүлхын тулада Баруун Европын оронуудай арадуудые уршаг хохидолдо оруулхаар бэлэн байһан США-гай милитарис бүлэгөөрхидэй политикын гэмтэ муухай ябуулгануудые нүхэр Ю. В. Андропов элирхэйлэн харуулһан байна.

Бодото дээрээ Рейганэй правительство Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаагүй, харин буу зэбсэгүүдые улам үргэнөөр бүтээн гаргажа, харата ябуулгануудаа бэелүүлхые оролдоһон байна гэжэ «Эхэнэрнүүд, эб найрамдалай түлөө тэмсэгты» гэһэн США-гай ниитын эмхиин национальна хүтэлбэрилэгшэ **Э. Валластрито** тэмдэглэбэ. Ядерна дайнда илалта туйлаха аргатай байһан тухай һанал бодолоо бэелүүлхые Вашингтоной захиргаанай урдынхидал мэтэ оролдожо байһыень ойлгонобди гэжэ тэрэ хэлээ. Американ шэнэ ракетэнүүдые Европодо тараан тодхолго эдэ аюулта түсэбүүдые бэелүүлгын зарим хүниь болоно. Эгээл тиимэһээ бидэ эб найрамдалай хүн бананан түлөө тон ехээр һанаагаа зобонобди.

Американ шэнэ ракетэнүүдэн Баруун Европодо тодхогдожо эхилһэнһээ уламжалан, уласхоорондын байдалай улам орёо түгшүүрилтэй болоһондо һанаагаа зобожо байһанаа оронои ехэ профцентр—**Финляндиин Профсоюзуудай түбэй эмхиин эгнэгэмжэтэдэй совет** мэдүүлбэ. Американ ракетэнүүдые тараан тодхохо тухай шиидхэбэриин болюулагдаад лэ байгаа һаань, Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд һэргээгдэхэ аргатай.

Европодохи хүсэнүүдэй тэнсүүрие өөһэдынгөө аша туһада хубилгаха гэһэн һэдэлгэнүүдые США-гай ба НАТО-гай гаргажа байха үедэ СССР болон тэрэнэй союзнигууд харюутай хэмжээнүүдые абаха баатай болобо. Эдэнь Советскэ Союзай, Варшавска Договорой бусад гэшүүн-гүрэнүүдэй аша туһада, бүгэдэ ниитын эб найрамдалые хангалгын аша туһада харюусаха байна. Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай, дэлхэйн бусад гүрэнүүдэй олон ажал ябуулагшад, хэблэлэй органууд иимэ һанал бодолтой байһанаа мэдүүлнэ.

США-гай империализм болон НАТО-гай бүлэглэлэй буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээжэ байхадань, социалис оронуудай абалан харюутай хэмжээнүүд ехэ удха шанартай байна гэжэ ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **Э. Мекленбург** тэмдэглэбэ. Энэнь сэрэгэй-стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүрие хангаха, бата эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хангаха гэһэн зорилготой байна.

ТАСС АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

Уласхоорондын хуралдаан

СОФИ. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай аха дүү партинуудай ажахын политикада экономическа урмашуулгануудые хэрэглэлгэдэ зорюулагдаһан уласхоорондын хуралдаан БКП-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Социальна хүтэлбэрилгын институтда боложо дүүрэбэ.

БКП-гэй ЦК-гай болон «Проблемы мира и социализма» журналай редакциин үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн хуралдаанда хабаадагшад социалис экономикые хүгэлбэрилгын теоретическэ ба бодото шухала асуудалнуудаар дүй дүршэлөө халан абалсаһан байна.

Болгариин, ГДР-эй, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай ба Чехословакиин элитэ мэдээжэ эрдэмтэд хуралдаанда хабаадаа.

ПОЛЬСКО-ЧЕХОСЛОВАКИИН ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

ВАРШАВА. СССР-эй ба социалис хани нэгэдэлтэ бусад гүрэнүүдэй аюулгүйе хангаха талаар шэглүүлэгдэнхэй КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой Мэдүүлгэ дотор найруулагдаһан хэмжээнүүдые Польшо болон Чехословаки бүримүһэн һайшаан дэмжэнэ гэжэ Польско-чехословакиин эндэ толилогдоһон хамтын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй президент Г. Гусак түрүүтэй ЧССР-эй партийно-гүрэнэй делегациин хани еһоной албанай хэрэгээр ПНР-тэ ерэжэ, ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельскитэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдээр энэ документ абтаһан байгаа.

США-гай империализм болон НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигуудай СССР болон социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудһаа сэрэгэй бүлюу хүсэтэй болохые һэдэһэн буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үргэнөөр бүтээн гаргажа, уласхоорондын түгшүүрилые улам дэбэргэхэдэнь, гүнзэгы сэдьхэлһээ һанаагаа зобожо байһанаа хоёр тала мэдүүлээ. Американ ядерна ракетэнүүдые Баруун Европын зарим оронуудта тараан тодхожо эхилһэнһээ уламжалан тохёолдоһон байдал илангаяа аюултай байна. Эдэ ябуулгануудынь бүгэдэ ниитын аюулгүй байдалда уршаг тойбо татана, уласхоорондын аюулгүй байдалай үндэһэ һуурие һалгаана, ядерна дайнай аюулые улам дэбэргэнэ.

ОЛОНОЙ ХАБААДАЛГАТАЙ МИТИНГ

ВЬЕНТЬЯН. Лаосой Арадай-Демократическа Республикын байгуулагдаһаар 8-дахи жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ зорюулагдаһан олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг декабриин 2-то Лаосой ниислэл хотын түбэй талмай дээрэ болобо.

Лаосой газар дээрэ социализмын үндэһэ һуурие байгуулгын гол шэглэлнүүдые тодорхойлһон НРПЛ-эй III съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ лаотян арад гайхамшагта амжалтануудые туйлаа гэжэ Лаосой Арадай-революционно партиин ЦК-гай гэшүүн, Вьентьянай префектурын партийна комитедэй түрүүлэгшэ Кхамбу Сумисай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Байгша ондо манай арад республикынгаа һайндэрые уласхоорондын шахардуу шанга байдалда тэмдэглэжэ байна. Уласхоорондын хархис эгэгээдүүд, нэн түрүүн американ империализмын социалис оронуудта зүрюу харша, арадуудай революционно туйлалтануудта эсэргүү ябуулгануудые үргэдхэжэ, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээжэ, дэлхэйн арадуудта ядерна дайнай аюул бэрхэшээлнүүдые ушаруулжа байна. Иимэ эрхэ байдалда Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай аюулгүйе хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой Мэдүүлгэ эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ шанга һануулга мэтээр соностобо.

ТПК-гай ЦК-гай ПЛЕНУМ

ПХЕНЬЯН. Корейн Арадай партиин ЦК-гай пленум эндэ болобо. Корейн Арадай-Демократическа Республикын арадай ажахые 1984 ондо хүгжөөлгын түсэбые тэрээндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсээд, зохихо тогтоол баталан абаба.

Корейн Ажалай партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КНДР-эй Захиргаанай Соведэй премьерэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Хо Дамые пленум ТПК-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүнээр һунгагаа. ТПК-гай ЦК-гай секретарь Ан Сын Хак, КНДР-эй Захиргаанай Соведэй премьерэй орлогшонор Хон Сен Рен болон Ким Бок Син гэгшэд ТПК-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидатуудаар һунгагдаа.

ТПК-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, КНДР-эй президент Ким Ир Сен пленумэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

КАМПУЧИИН АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

ПНОМПЕНЬ. Кампучиин Арадай Республикын ниислэл хотын, бусад городуудай ба һуурин тосхонуудай үйлсэ гудамжанууд, талмайнууд, һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Кампучиин Национальна байгуулалтын ба хамгаалалтын нэгэдэмэл фронтые байгуулгын табан жэлэй ойе ороной арад түмэн һайндэрлэжэ байна. 1978 оной декабрь һарада полподойхидһоо сүлөөлэгдэһэн районуудай нэгэндэ байгуулагдаһан фронт шуһата муухай засаг захиргаание унагаахын түлөө Кампучиин арадай тэмсэлые толгойлһон, харин оронойнгоо сүлөөлэгдэһэнэй һүүлээр шэнэ байдал байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байгаа. Мүнөө ЕФНСЗК хадаа Кампучиин общественын олониитын . . лөөлэгшэдые нэгэдүүлдэг олоной хабаадалгатай эмхи болоно гэжэ Кампучиин Арадай-революционно партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Фронтын Соведэй түрүүлэгшэ, НРК-гай Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Чеа Сим мэдүүлбэ. ЕФНСЗК хадаа партиин хүтэлбэри доро ажалаа ябуулдаг тэрэнэй политикые бэелүүлэгшэ.

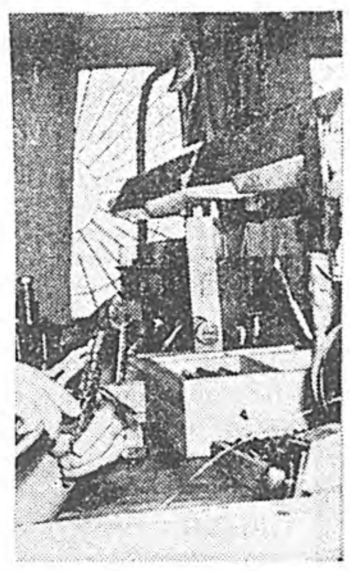
...АДАНА

дент-донорнууд дипломуудаар, «СССР-эй донор» гэһэн хоёрдохи, гурбадахи шатын тэмдэгүүдээр, аяншалгын путёвконуудаар шагнагдаһан байна.

Слёдто хабаадагшад Буряадай студентнүүдтэ хандалга баталан абаа. Эндэ зүйтэй, дурдамаар баримтанууд бии. 18-һаа 60 наһа хүрэтэрөө хүн шуһаяа тушааха аргатай. Гэхэтэй хамта, шуһаяа үгэлгэ бэеын элүүртэ бишыханшье хохидол хүргэдэггүй, 15—20 үдэрэй туршада дундарһан шуһанай хэмжээн хуушан түхэлдөө ородог юм. Жэлэй туршада 4—5 дахин шуһаяа үгэжэ болохо байна.

Эмнэлгын шэнэ аргануудые хэрэглэлгэдэ донорой шуһан ехэ үүргэ дүүргэнэ.

М. СУТУРИН,
манай штатнабэшэ. корр.

Н. А. Теслев Улаан-Үдын уран һайханай зүйлнүүд болон гар бэлэгүүдые бүтээдэг заводто дархашанаар хүдэлнэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхилһээр 1500 түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй уралан нарижуулгын хоёр мэдүүлэл оруулһан юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран гарта Н. А. Теслев.

В. МУЛЛЕРАН фото.

...ДАЙ УУЛЗАЛГА

...ниин почтальонуудай бригадир Т. П. Сурихина гэгшэд дүй дүршэл тухайгаа хөөрэжэ, суглараашадые ехээр һонирхуулаа. Хэлхеэ холбоонoй 34-дэхи отделениин начальник, һурган хүмүүжүүлэгшэдэй соведэй түрүүлэгшэ Г. С. Антипкина коллективэйнгээ гаргаһан һайшаалта үүсхэл тухай хөөрэжэ, бусадые энэ үүсхэлые дэмжэхыень уряалаа.

Хэлхеэ холбоонoд-ветеранууд Э. Р. Кубальская, А. А. Гергель гэгшэд залуу мэргэжэлтэдтэ зүбшэл заабари болохоор һайн һайхан үгэнүүдые хэлэһэн, тэдэнние шэнэ, зохёохы ёһоной амжалтануудые туйлахаар урмашан хүдэлхыень хүсэһэн байна.

М. ФЕДОРОВ.

...ҮҮЛХЭЭР

...ска отрядуудай хүдэлөөн жэлһээ жэлдэ үргэлнэ. Мүнөө 139 студент бүридэлдэнь оролсодог. «Уран гоёор уншалтын», «14 наһатайшуулай клуб» гэһэн кружогуудые түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедэй студентнэр эрхилнэ.

Нимэ отрядуудта эрхим һайнаар хүдэлһэн Захар Григорьев, Валентина Лушина, Татьяна Ефимова, Ольга Степаненко, Елена Овчинникова ба бусад грамотануудаар шагнагдаа.

Г. ТУРТУЕВА.

...нээ эдэ хоёр ототгон хүн зоной анхаралые ехээр татаха байха.

В. МИХАЙЛОВА,
Нэгэдэмэл музейнүүдэй нэгэдэлэй эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.

...олон янзын хэмжээ ябуулгануудые үнгэргөө гээд тэмдэглэлтэй. Жэшээлхэдэ, Яхадай, Тувын студентнэрэй уулзалгануудые, һургуулинуудта уран зурагай конкурс һонирхолтойгоор үнгэргөө...

Хари хэлэнүүдэй факультедэй 221-дэхи, 222-дохи, 232-дохи, 233-дахи группануудай студентнэр ажалаар хүмүүжүүлгын бүлэгые шефтээ абанхай.

Комсомолой педагогиче...

ТҮРЭЛХИДЭЙ БАЯР

Нина Куприяновна Рощина Онохойн дунда һургуулиин эхин классай багшаар гуша гаран жэлдэ хүдэлжэ байна. Заажа байһан үхибүүдтээ хододоо эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг. һайн һайхан һанаатай энэ багша һурагша бүхэнэйнгээ сэдьхэлэй «түлхюур» оложо, үгэеэ ойлгосожо шадахаһаа гадна, гүнзэгы эрдэм мэдэсээ дамжуулдаг, программын эрилтын үндэһөөр тоб байса ойлгуулдаг байна.

Н. К. Рощина багшанарайнгаа болон һурагшадай дунда ехэ хүндэтэй юм.

Үхибүүдыемнай һайнаар һургажа, хүмүүжүүлжэ байһан Нина Куприяновнагай элүүр энхэ, золтой жаргалтай, ажалдаа амжалтатай ябахыень хүсэнэбди.

Ц. ДУЛМАЖАПОВА.

ДААМШАҺАН МҮРЫСӨӨН

Даамаар Улаан-Үдын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэбэ. 19 хүн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсээ.

Түрүүшын хоёр шатын удаа спартаковец, спортын мастерта кандидат Мүнхэ Базаров түрүүлжэ эхилээ һэн. Тэрэ Валерий Ведерниковые, мүн Николай Шапхаевые амарханаар шүүгээ. Гэбэшье гурбадахи шатада Базаров мүхөөгөө үгтэжэ, СССР-эй спортын мастерта кандидат Сергей Терновскидо диилдэһэн байна.

Мүрысөөнэй дүрбэдэхи шатын удаа хоёр талынхид тэнсэбэ. «Спартагай» чемпион Николай Смирнов Сергей Терновский хоёр түс түстаа, 3,5 очкотой болоо. Нимэ байдал мүрысөөнэй дүүрэтэр шахуу үргэлжэлөө. Түгэсүүлдэнь Смирнов Терновский хоёр түс түстаа 7.5 очкотой боложо, тэнсэбэ.

Даамшадые шэнэ мүрысөөнүүд хүлеэнэ. Республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн, Яхадай командатай уулзалга гэхэ мэтэ болохо юм.

Л. АРКАДЬЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо. КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ болон ВЦСПС-тэ.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: тоосоон ба һуулгалта. «Үндэр эрилтэ» —Хурамхаанай районно партийна конференциин тоосоон

Гурбадахи хуудаһанда. «Түүхын һургаал» — Н. Мухамеджановай статья («Правдын» пресс-бюро). Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Театр — үхибүүдтэ, эдиршүүлдэ» —Л. Павлюгай корреспонденци. Фельетон. Нютаг нютагай һонин. ТВ-гэй неделиин программа. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Декабриин 4-һөө 11 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкада зогсогты» 9.55 —Баримтата фильм. 10.05 — Залуушуулай болон студентнүүдэй бүхэдэлхэйн IX фестивалиин лауреат УССР-эй габьяата «Ятрань» гэһэн арадай хатарай ансамблиин концерт. 10.35 — «Будильник». 11.05 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.20 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.50 — «Элүүр энхэ байлга». 13.35 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.05 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.05 — «В. Шекспир. «Король Лир». ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Бага театрай фильм-зүжэг. 18.25 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 1910 — «Циркын аренада» 1945 — Мультфильм, 20.05—«Аяншалагшадай клуб», 21.05 — «Медведь» — кинокомеди. 22.00 — «Время». 22.35 — Уран һайханай гимнастикаар Интервидениин кубок — Венгриһээ дамжуулагдаха. 23.20 — «Амгалан тайбан байдал ба залуушуул». 23.55 — Виолончелистнүүдэй ансамблиин концерт. 00.25 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва 9.00 — «Зарядкада зогсогты». 9.20 — Аджарай АССР-эй Гүрэнэй дуу, хатарай ансамблиин концерт 9.50 — «Архитектура-83». 10.20 — «Бултанда зорюулагдаһан стадион». 10.50—Баримтата фильм. 11.20 — Совет композиторнуудай зохёолнуудай концерт. 12.20 — Мультфильм. 13.10 — «Ан амитадай аймагта» 14.10 — ... дэлмэрилэгшэдтэй уулзаха». 16.15 — ... «Огненные дор... серитэй уран һай... (4-дэхи сери). ... нистнуудай С. ... нэрэмжэтэ 6... курс. 19 10 — ... респондентнүүд ... — «Музейнүүд ба... кын залнуудаар. ... 20.10 — Мультфи... Э. Мирзоян. «С... тет». 21.00 — «А... согты, багашуул... «Лаосоор»—киноо... — В. Журавлева ... кын дуунуудые ... 22.00 — «Время... «Крутое поле» — ... ханай фильм.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 5.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00— «Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55— Магаданай областиин уран һайханай коллективүүдэй концерт. 10.20 — Баримтата фильм. 10.50— «Жизнь и приключения четырех друзей». — үхибүүдтэ фильм. (1-дэхи ба 2-дохи сери). 11.55— «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.55— Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35— Баримтата фильмүүд. 16.30— «Горизонт» гэһэн дамжуулга. 17.30— «Афганистанда хэгдэһэн репортаж» —киноочерк.

Улаан-Үдэ. 17.50—«Байгал» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 18.50 — Капиталис оронуудай залуушуул тухай баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.10 — «Саян» —хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Шанарай тэмдэгтэй эд бараа бүтээлгые дээшэлүүлхэ талаар Жодинско оёдолой-трикотажна фабрикын хүдэлмэриин дүршэл тухай. 20.30— «Архив смерти»— 5 серитэй уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). (ГДР). 22.00—«Время». 22.35— «Сергей Залыгинай зохёохы ябуулга тухай». 23.35— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 23.45 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 24.00— Уран һайханай гимнастикаар Интервидениин кубок. Венгриһээ дамжуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8..55—Дамжуулгын программа. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.40— Түүхэ. 8-дахи класс. «США-дахи граждан дайн». 10.00— «Ород хэлэн». 10.30— Эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 11.05—Декоративно-прикладное искусство» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.35 — В. Маяковский. «Поэт ба поэзи тухай». 10-дахи класс. 12.05— «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 12.40— В. Маяковский. «Поэт ба поэзи тухай». 13.10— Байгаали шэнжэлэлгэ. 4-дэхи класс. 13.30— «Багшада— хүгжэмэй хэшээл».

Улаан-Үдэ. 16... тата фильм. **Москва.** 17.50— ... гуули». **Улаан-Үдэ.** 18.2... фильмнүүд. **Москва** 19.10— ... һөөр 180 жэлэй ... дор Тютчев ... рүүлгын фильм. ... неж хотын хүүгэд... кольчик» хоорой ... **Улаан-Үдэ.** 19.... —шинии хани». 2... жэмтэ забһарлал... «Музейнүүдэй ... **Москва.** 21.0... нойрсогты, багаш... Уласхоорондын ... 22.00—«Время». 2... этих окон...»— ур... фильм.

ВТОРНИК, 6.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00— «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 —Мультфильмнүүд. 10.40 —«Архив смерти» — 5 серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 12.10— М. Теодоракис. Хүгжэм. 13.20— Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Ороной телестудинуудай баримтата фильмүүд. 16.15 —«Шинии Ленинскэ библиотекэ». 16.50 —Москвагай Инженерно-физическэ институдай эрэшүүлэй академическэ хоор дуулаха. 17.30—«Хүхюун стартнуул»

Улаан-Үдэ. 18.15— «Байгал» —мэдээсэлэй программа (буряадаар).

Москва. 18.45 —Финляндиин национальна һайндэртэ—бэеэ даанхай байдалай соносхогдоһон үдэртэ Финляндиин телевидениин программа. 19.30 — Мультфильм. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Ростовско областьдо хамһабариин ажахынуудые хүгжөөлгэ тухай телеочерк. 20.15— «Архив смертей» —5 серитэй уран һайханай фильм. (2-дохи сери). (ГДР). 22.00— «Время». 22.35—«Оперно сценын шадабаритад». Н. Гяуров ба М. Френи. 23.35— Баримтата фильм. 23.45—«Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжууулгын программа. 9.00 —Үглөөнэй гимнастика. 9.15— Баримтата фильм. 9.35— Хүгжэм. 2-дохи класс. Н. А. Римский-Корсаковой. «Золотой петушок» —гэһэн оперо-онтохон. 11.05 —Француз хэлэн. 10.35—Хүгжэм. 2-дохи класс. 11.05— ПТУ-гай һурагшадта. «Гоё һайханиие ойлгодог байхаар хүмүүжүүлгэ». 11.35, 12.40— «Совет гүрэнэй ба хуулиин үндэһэ һуури». 8-дахи класс. 12.05— «Шатарай һургуули». 13.10— Географи. 6-дахи класс. «Антарктида». 13.40— Зоологи. 7-дохи класс.

Улаан-Үдэ. 16.0... сараха темзэ ба... мүүд. 16.35— ... зиторнуудай ... концерт. 17.35— ... бирь»— киножур... «Манай айлшад»... **Москва** 18.15— ... респондентнүүд ... **Улаан-Үдэ.** 18.... фильмнүүд. 19.05 ... Гүрэнэй оперо, ... демическэ театра...

Москва. 21.00— нойрсогты, багаш... Ф. И. Тютчевэй ... фильм-концерт. ... мя». 22.35— «Ст... —уран һайханай ...

СРЕДА, 7.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40— Үглөөнэй гимнастика. 9.55— Мультфильмнүүд. 10.35 —«Архив смерти»— 5 серитэй уран һайханай фильм. (2-дохи сери). 12.15— Совет композиторнуудай зохёолнуудаар концерт. 13.15— Шэнэ һонин 15.15— Шэнэ һонин. 15.35— Баримтата фильм. 15.55—К. Тренев. «Любовь Яровая». 16.45— «Дохёогоо үгыт, горнистнууд». 17.30— «Философи ба соёл». 18.15— «Экран ханинарые суглуулна». СССР—Финлянди.

Улаан-Үдэ. 19.00— «Байгал» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.30— Баримтата фильм. 19.45— «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Зураг бүхэндэнь — наран». 20.15— «Архив смерти» —5 серитэй уран һайханай фильм. (3-дахи седи) 22.00—«Время». 22.30— РСФСР-эй арадай артистка Л. Сухаревская. 23.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ» 24.00—Футбол. УЕФА-гай кубок. «Спартак» (М)—«Спартак» (Голланди).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 —Баримтата фильм. 9.35 — Немец хэлэн. 10.35 — Астрономи. 10-дахи класс. «Түбинүүд». 11.05 — Физикэ. «Кристаллнуудай бүридэл ба шанар шэнжэ». 11.35 — 12.35 —Түүхэ. 9-дэхи класс. «Москвадахи декабрьска зэбсэгтэ восстани». 12.05 — «Таанадта, түрэлхид». 13.05 — СССР-эй арадай багша Л. Ф. Парфенова тухай телеочерк.

Улаан-Үдэ. 17.55 — «Танилсагты: «Сэлэнгэ» гэһэн хүгжэмтэ дамжуулга. 18.40 — «Таанадта, агитаторнууд болон политинформ...

Москва. 19.00 ... хоногой спортын ... **Улаан-Үдэ.** 19.3... зор харагшадай ... церт. 20.05 — ... 20.15 — «Би д... наб».

Москва. 21.00 ... нойрсогты, багаш... Баримтата филь... лейболоор СССР... нат. Эхэнэрнүүд... (Одессэ) — «Урал... ловск). 22.00 — ... — «Бег инохо... һайханай фильм...

ЧЕТВЕРГ, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Дохёогоо, үгыт, горнистнууд». 10.40 — «Аяншалагшадай клуб». 11.40 — «Архив смерти» — 5 серитэй уран һайханай фильм. (3-дахи сери). 13.25 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильм. 16.05 — Союзуудай байшангай Колонно залһаа эдиршүүлдэ зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.00 — «Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет».

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар).

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Арадай аялга дуунууд». 20.15 — «Архив смерти» — 5 серитэй уран һайханай фильм. (4-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35 —Баримтата экран. 23.30 — «Павлово-Посадай пулаад тухай дамжуулга». 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Баледэй артистнуудай концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 —Баримтата фильм. 9.35—10.35— Байгаали шэнжэлэлгэ, 4-дэхи класс. 9.55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.05 —Испан хэлэн. 10.35 — «Эжын һургуули». 11.25 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.35—12.35 — Н. А. Некрасовай шүлэгүүд». 12.05 — ... лупроводнигууды... гэ. 13.05 — ... класс. «Куликовс...

Москва. 18.30 ... һургуули». **Улаан-Үдэ.** 19... фильмнүүд. **Москва.** 19.30 ... та фильм. **Улаан-Үдэ.** 19... холнууд. 19.55 ... 20.15 — «Сэхэ ... дуратай гүт?» гэ... га. 20.50 — Бар... **Москва.** 22.00 ... 22.35 — «Факт ... уран һайханай ф...

ПЯТНИЦА, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Хүхюун стартнууд». 10.40 —«Архив смерти» — 5 серитэй уран һайханай фильм. (4-дэхи сери). 12.20 — Баримтата фильм. 12.40 — «Георгий Пономаренкын» дуунууд. 13.00 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35— Баримтата фильм. 16.30 —Харьковай хүгжэмэй училищиин арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 16.55 —«Ород хэлэн». 17.30 — Москва шадарай хүдөө нютагуудай мүнөөдэр ба үглөөдэр».

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Табан хушуун» гэһэн сэрэгэй-патриотическа программа. 18.40 — Шэнэ һонин. (буряадаар). 18.50 —Уран бэлигтэн тухай дамжуулга (буряадаар). 19.30 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал.

Москва. 19.30 — Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.30 — «Архив смерти» — 5 серитэй уран һайханай фильм. (5-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35— «Юун? Хаана? Хэзээ? — телевикторина. 00.05 — Баримтата фильм. 00.25 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 —Баримтата фильм. 9.35—10.40— Түүхэ. 4-дэхи класс. Ленин ба парти. 10.00 — Англи хэлэн. 10.30 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.05 — Физикэ. Оптическа приборнууд. 11.35 —12.40 — А. С. Пушкин. «Дубровский». 5-дахи класс. 12.05 — Юрэнхы биологи. «Арадай ажахыда — биологи». 13.10 — «Хуули мэдэхэ гүш?». Бэшэгүүдтэ харюунууд.

Москва. 18.00 ... левидениин боло... радиогой Хүгжэ... рой концерт. 18... танда зорюулагд... 19.00 — «Моск... **Улаан-Үдэ.** 19... фильмнүүд. **Москва.** 20.0... ухаан ба ажаба... **Улаан-Үдэ.** 20... тата фильм. **Москва.** 21.00 ... нойрсогты, бага... — «Хүн ба хүү... Г. Венявскиин ... наадагдаха хүгж... «Время». 22.35 ... афишын дэргэд...

СУББОТО, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Элүүр энхэ байха дуратай һаа!». 10.10 — «Буратиногой выставкэ». 10.40 — Гитаристка Мария—Луиза Анидо наадаха (Аргентинэ). 11.30 — «Спортлотогой» 50-дахи тираж. 11.40 — «Архив смерти» — 5 серитэй уран һайханай фильм. (5-дахи сери). 13.40 — Скульптурын бүхэсоюзна выставкэ. 14.00 — «Энээниие таанад хэжэ шадахат». 15.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 15.20— «Хани харилсаан» — тележурнал. 15.50 — Үхибүүдтэ уран һайханай богони фильмүүд. 16.40 — Украинын арадай хүгжэмэй концерт. 17.10 — Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летуновой хөөрөөн. 17.40 —«Ан амитадай аймагта». 18.40— РСФСР-эй габьяата артистка Ольга Эрдели. 19.00 —НАТО-гай ядерна һургаал тухай. Англиин телевидениин баримтата фильмые политическэ шэнжэлэгшэ В. Дунаев тайлбарилха. 20.10 — «В городе хорошая погода...» — теле-зүжэг. 22.00 —«Время». 22.35— Доной хасагуудай гүрэнэй, дуу, хатарай ансамблиин концерт. 23.30 — «Экран» нэгэдэлэй баримтата фильмүүд. 24.00— Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Элүүр энхэ байха дуратай һаа». 9.30 — Баримтата фильм. 9.50 — «Үглөөнэй почто». —Хүгжэмтэ дамжуулга. 10.20 — «Ажабайдалай хараа зам». 11.10 —«Аяншалагшадай клуб». 12.10 — Г. Шумиловай дуунууд. 12.30 — Азербайджанай телестудиин программа. 13.50 — «Дэлхэйн һониной дээжэ. Уран зохёолшо Г. Боровик дамжуулгые хүтэлхэ. 15.20 — «А. Даргомыжский ба мүнөөнэй хүгжэмдэ тэрэнэй ёһо заншалнууд». 16.40 — 1983 оной СССР-эй Гүрэнэй шангуудай лауреадууд —промышленностиин ба хүдөө а... мэрилэгшэд. 1... вой М. Заньков... рэмжэтэ Гүрэнэ... скэ театрай «Жи... гэһэн фильм-зү... Бетховен. «Бетхо... фони» гэһэн ... номерой симфо... «Байгал. Шэнэ н... римтата фильм. 2... жэмтэ киоск». ... хоорондын шэн... «Амгалан нойр... шуул!». 21.15 ... байлга» — эр... гын программ... мя». 22.35 — ... лостяка» — (1... хи сери).

ВОСКРЕСЕНИ, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — «Зарядкада зогсогты!». 9.55 — «Будильник». 10.50 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 11.50 — «Элүүр энхэ байлга». 12.35 — «Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ дамжуулга. 13.05 — «Совет газар дээрэ уулзалганууд». 13.20 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.20 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.05 — А. Н. Островский. «На всякого мудреца —довольно простоты» — Е. Вахтанговай нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ театрай зүжэг. 17.50 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 18.35 — Мультфильм. 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 1945. — Белоруссиин ССР-эй техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудай соёлой ордонгой цимбалистнуудай оркестрэй концерт. 19.55 —«Аяншалагшадай клуб». 20.55 — «Волшебная сила» — уран һайханай фильм... мя». 22.35 — ... ба залуушуул... скэ оперетын ... концерт. 24.00 ... нин.

Редактор ... И. Р-Д. ОЧ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54—54, зам. редактора — 2 68.08 зам. редактора — 2-62-62 отв секретарь — 2-50 52 секретариат — 2 66-76. отделы: партийной жизни — 2-34-05 пропаганды — 2-56 22 промышленности и строительства — 2-61-35 сельского хозяйства — 2 64 36. 2 63-86 советского строительства и быта — 2-69-58 культуры и школ — 2 60 21. 2 57-63 информации 2 60-91. переводов — 2,54-93. писем и селькоров — 2 67-81, корректорская — 2-33-61 выпускающие — 2 35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина 85. Н-00665. Заказ № 279. Индекс 046...